

Vliv sociálních sítí na rodinu žáků 1. stupně základních škol ve Zlínském kraji

Lenka Haluzová

Bakalářská práce
2019

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Lenka Haluzová
Osobní číslo: H160030
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika
Forma studia: kombinovaná

Téma práce: Vliv sociálních sítí na rodinu žáků 1. stupně základních škol ve Zlínském kraji

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti rodiny, volného času a sociálních sítí.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, 173 s. ISBN 80-7178-927-5.

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. 390 stran. ISBN 978-80-262-0743-6.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, 215 s. ISBN 978-80-262-0643-9.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

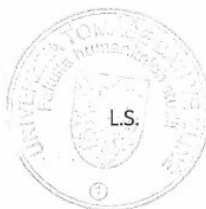
10. ledna 2019

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2019

Ve Zlíně dne 10. ledna 2019

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 12.9.2019

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá vlivem sociálních sítí na rodinu žáků a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na úlohu a význam moderních komunikačních technologií v životě dětí. Zabývá se komunikačním procesem a vývojem komunikačních prostředků. Dále jsou přiblíženy pojmy komunikace, média, internet a sociální síť. Komunikaci realizované prostřednictvím sociálních sítí je věnována větší pozornost, především s důrazem na možné pozitivní či negativní vlivy na děti. V praktické části jsou zpracovány výsledky kvantitativního výzkumu provedeného formou dotazníků. Otázky jsou orientovány na zjištění významu sociálních sítí na rodinu dětí žáků 1. stupně Základních škol ve Zlínském kraji.

Klíčová slova: rodina, děti, rodiče, výchova, škola, vzdělání, vrstevnická skupina, volný čas, kontrola, vliv prostředí, vztahy, sociální komunikace, internetová komunikace, digitální technologie, software, internet, sociální síť, virtuální realita, digitální gramotnost, youtube, facebook, skype, twitter, instagram, kyberšikana, sexting, závislost, prevence.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the influence of social networks on the family of pupils and is divided into the theoretical and practical part. The theoretical part focuses on the role and importance of modern communication technologies in the life of children. It deals with the communication process and the development of communication means. The concepts of communication, media, the Internet and social networks are also introduced. Communication through social networks is given greater attention, especially with emphasis on possible positive or negative effects on children. In the practical part there are results of quantitative research conducted through questionnaire. Questions are geared towards revealing the influence of social networks on the family of the first grade of elementary schools in the Zlín region.

Keywords: family, kids, parents, bringing up, school, education, peer group, leisure time, control, environmental influence, relationships, social communication, internet communication, digital technology, software, internet, social network, virtual reality, digital literacy, YouTube, Facebook, Skype, Twitter, Instagram, cyberbullying, sexting, addiction, prevention.

Především děkuji paní PhDr. Heleně Skarupské, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, a ochotu, kterou mi poskytla při psaní této práce.

Dále bych chtěla velmi poděkovat své rodině a přátelům za psychickou podporu, kterou mi poskytovali během celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 VYMEZENÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ.....	13
1.1 KOMUNIKACE.....	13
1.2 SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE	14
1.3 OBECNÉ VYMEZENÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ.....	16
1.3.1 Mark Granovetter	17
1.3.2 Jeremy Boissevain.....	18
1.3.3 Nan Lin.....	19
1.3.4 Strukturní díra	19
1.4 TYPY VIRTUÁLNÍCH SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	20
1.5 FACEBOOK	24
1.5.1 Facebook historie	24
1.5.2 Klady a zápory Facebooku.....	24
2 PROSTŘEDÍ.....	26
2.1 RODINNÉ PROSTŘEDÍ	27
2.2 ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ.....	29
2.3 VRSTEVNICKÉ PROSTŘEDÍ	29
2.4 VOLNOČASOVÉ PROSTŘEDÍ	31
2.5 INTERNETOVÉ PROSTŘEDÍ.....	33
3 VLIV SOCIÁLNÍCH SÍTÍ NA ROZVOJ OSOBNOSTI	34
3.1 KONTROLA DOHLED DĚTÍ NA INTERNETU	34
3.2 KYBERPROSTOR	35
3.3 MOHOU RODIČE DOHONIT SVÉ DĚTI?.....	36
3.4 KYBERŠIKANA.....	37
3.5 SEXTING	39
3.6 NADMĚRNÉ UŽÍVÁNÍ A ZÁVISLOST NA INTERNETU	40
3.7 DOPAD NA ŠKOLNÍ PROSPĚCH.....	42
3.8 DOPAD NA FYZICKÉ ZDRAVÍ	42
3.9 PREVENCE ZÁVISLOSTI	44
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	45
4 PEDAGOGICKÝ VÝZKUM.....	46
4.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	46
4.2 VÝZKUMNÉ CÍLE	46
4.3 VÝZKUMNÁ METODA	47
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	47
4.5 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	47
4.6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	48
5 VYHODNOCENÍ, INTERPRETACE A SHRNUÍ DAT	49

5.1	VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE.....	49
5.2	DISKUSE	66
5.3	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	68
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	75
SEZNAM OBRÁZKŮ	76
SEZNAM PŘÍLOH	78
P 3	VYHODNOCENÉ JEDNOTLIVÝCH OTÁZEK DOTAZNÍKU PRO ŽÁKY	84

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zaměřuje na sociální sítě a jejich vliv na děti a rodinu. Téma práce bylo zvoleno pro svou aktuálnost a vyvíjející se trend. Internet prochází v období posledních dvaceti let rychlým vývojem a může vnášet dětem a mládeži do jejich života nové prostředí, ve kterém mohou realizovat nepřeberné množství činností. Virtuální prostředí, které je označováno, jako kyberprostor představuje prostředí, které umožňuje vznik a vývoj mnoha forem lidského chování a rozvoje.

Internet je velkým lákadlem hlavně pro děti. Věková hranice dětí užívajících internet se neustále snižuje. Mnohdy se dítě orientuje na internetu lépe, než jeho rodiče. Mají snadný přístup k věcem, ke kterým by ho jinak neměli, vytváří si imaginární svět, ke kterému se mohou upínat víc, než je zdravo. Internet je hlavně komunikačním prostředkem a mnoho mladých lidí jej využívá právě k tomuto účelu více, než je třeba.

Zvolené téma je pro mě zajímavé, protože žijeme v době, kdy většina lidí v naší společnosti vlastní mobilní telefon, tablet či počítač a to i děti v předškolním věku. A jsou to právě ony, které se s těmito moderními elektronickými zařízeními naučí pracovat dříve než jejich rodiče. Tyto děti mají výhodu v použití elektronických zařízení, protože se s nimi setkávají již v raném věku. Je třeba věnovat pozornost dopadu na jejich zdraví, chování a vztahy a to jak v pozitivním, tak i v negativním směru. Existuje řada výzkumných studií, které mluví o negativním dopadu na fyzické i psychické zdraví dětí, naproti tomu stojí výzkumy, jež pojednávají o jejich prospěšnosti pro člověka.

Cílem práce je zamyslet se nad rolí sociálních sítí v životě žáků mladšího školního věku. Zjistit, zdali jsou sociální sítě pro děti přínosem, kolik volného času tráví na sociálních sítích, zda je pro ně tato forma komunikace důležitá a co jim v životě přináší.

V teoretické části jsme se pokusili o zpracování dostupné literatury a relevantních informací týkajících se tohoto tématu. V první kapitole se zaměříme na vymezení sociálních sítí obecně, popíšeme typy sociálních sítí, zmíníme tři významné osobnosti, které se zabývali sociálními sítěmi a upřesníme pojem strukturální díra. Ve druhé kapitole se budeme zabývat různými typy prostředí, které může ovlivnit žáky mladšího školního věku. Ve třetí kapitole definujeme kyberprostor, popíšeme negativní jevy, jako jsou kyberšikana a sexting. Dále zmíníme nadměrné užívání internetu, které může vést k závislosti. Zaměříme se také na dopad na školní prospěch a fyzické zdraví. V závěru popíšeme také preventivní opatření, které můžeme použít při závislostech na internetu.

V praktické části bude provedeno výzkumné šetření, s cílem zjistit „Vliv sociálních sítí na rodinu žáků 1. stupně základních škol ve Zlínském kraji“. Tento výzkum bude proveden kvantitativní formou, data budou získávána prostřednictvím dotazníků. Jako výzkumný soubor jsme si zvolili žáky prvního stupně základních škol ve Zlínském kraji a druhý výzkumný soubor tvořili jejich rodiče. Provedeme interpretaci výsledků a následně je zaznamenáme do grafů. V závěru naší práce shrneme celý náš výzkum a navrhneme doporučení pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

V první části mé bakalářské práce budu definovat komunikaci a blíže elektronickou komunikaci a její základní charakteristiky. Popíši její vývoj a moderními trendy elektronické komunikace. Poté se zaměříme na různé typy sociálních sítí.

1.1 Komunikace

Člověk je tvor společenský a každodenně komunikuje se svým okolím. Dřívější klasické podoby mluveného a „klasického“ psaného projevu se s nástupem elektronických médií radikálně mění.

Komunikace realizovaná prostřednictvím sociálních sítí je moderní a v současné době velmi oblíbený způsob komunikace mezi lidmi. Lidé tímto způsobem vyjadřují své pocity, zážitky a aktuální informace o které se chtějí podělit se svými přáteli. Tento způsob komunikace je v mnoha směrech v životě lidí přínosem, ale zároveň představuje rizika, která nelze podceňovat (Šmahel, 2003, s. 94).

Komunikací se rozumí předávání informací. Jako taková je vůbec nejdůležitějším předpokladem fungování společnosti a přežití vůbec. Mnohé způsoby komunikace jsou evolučně velmi staré a dodnes se s nimi můžeme setkat v živočišné říši: dotyky, pohyby, pachy, neartikulované zvuky a další. Typicky lidskou formou komunikace je mluvená a psaná řeč. Pro člověka mají komunikační funkci rovněž jednání, gesta, různé systémy symbolů a signálů např.: matematické symboly, dopravní značení, počítačový jazyk apod. (Ševčíková, 2014, s. 19).

Komunikace je přenosem sdělení od původce k příjemci. Je sociálně-psychologickým fenoménem, je prostředkem socializace člověka. Je schopností předávat a sdílet, je procesem dorozumívání se. Jako součást sociální interakce má tendenci se vyvíjet, zdokonalovat (Leško, 2008, s. 97).

Pavlovská (2004, s. 128) uvádí, že smyslem komunikace je dorozumění. Každý systém komunikace proto vyžaduje určité společné, sdílené významy. Pro správné porozumění je nutné, aby ten, kdo vysílá určitou informaci, jí vyslal (převodl do slov, gest, řeči, pozice těla, mimiky...) takovým způsobem, aby ji mohl příjemce přijmout tak, aby došlo k co možná nejvyšší významové shodě (co možná nejnižším ztrátám původní informace). Pro zjištění, zda a do jaké míry odpovídají přijaté informace vyslaným, se uplatňuje zpětná vazba. Ať už se jedná o přímou zpětnou vazbu (“ Jestli tomu dobře rozumím, tak jsi říkal,

že...“ atd.) nebo zprostředkovanou (recenze knihy apod.). Zpětná vazba je v každém případě pro úspěšné dorozumívání naprosto nepostradatelná. Bez ní by se veškerá komunikace podobala spíše hře na tichou poštu.

„Slovo „médiium“ pochází z latinského přídavného jména „medium“, což znamená „nacházející se uprostřed“, „střední“. Užití pojmu je spojeno „s myšlenkou zprostředkování, s myšlenou soustředění, s myšlenou nosiče duchovního výrazu, odpoutávajícího se od místa a času“ (Schellmann, 2004, s10). Půjdeme-li více do detailu, zaměříme se na definici, která vysvětluje samotný pojem: „Médiium (anglicky media) je nositelem nebo přepravcem sdělení. Médii jsou například tisk, rozhlas, televize, film nebo internet“ (Lévy, 2000, s. 57).

1.2 Sociální komunikace

“Sociální síť označuje soubor vztahů soustředěných kolem jedince (v případě že lidé hovoří o své vlastní sociální síti), nebo soubor vztahů aktivovaných s konkrétním cílem, které nemusí být soustředěny kolem jednoho člověka“ (Eriksen, 2008, s. 98).

Sociální struktura je tvořena souborem sociálních aktérů, jako jsou lidé, nebo organizace, které jsou spojeny určitou vazbou. Sociální struktury jsou považovány za vzájemně propojené skupiny lidí, které slučuje nějaký společný zájem, přátelství, rodinná, náboženská, rasová, nebo sexuální příslušnost. Předmětem společného zájmu mohou být také pouhé společenské prožitky. Lidé v těchto skupinách na sebe vzájemně působí, čímž dochází k ovlivňování a k obohacování celé skupiny. Každý člověk se rodí do určité sociální skupiny, jejímž členem je po celý život. Příslušnost ke konkrétní skupině se promítá v oblasti chování, vystupování, ale i myšlení (Pospíšil, 2009, s. 90).

Termín sociální sítě se v dnešní době používá hlavně v souvislosti s internetem a s weby, které se na tvorbu sociálních sítí zaměřují. Tyto sociální sítě se liší od sociálních sítí, které si vytváříme během života (což jsou: rodina, přátelé, kolegové v práci atd.) A to hlavně díky tomu, že internet je anonymní prostředí. Lidé se mohou vydávat za někoho jiného, nebo upravovat informace o sobě, ztrácí zábrany

.

Termín „sociální síť“ pochází ze sociologie a poprvé byl použit v roce 1954 J.A. Barnesem, v souvislosti s popisem sociálních struktur“ (Pospíšil, 2009, s. 89).

Není účelem sociálních sítí seznamovat se s cizími lidmi a hledat nové přátele, ale spojit se s lidmi, které uživatel již zná v reálném světě. Různé sociální sítě se liší od sebe zaměřením a technickými prvky. Společným prvkem je osobní profil uživatele, který je viditelný a kde je většinou také viditelný seznam jeho přátel, se kterými je uživatel ve spojení na sociální síti (Boyd a Ellison, 2007, s. 148).

„Sociologie definuje sociální síť jako propojenou skupinu lidí, kteří se navzájem ovlivňují, přičemž mohou, ale nemusí být příbuzní. Sociální síť se tvoří na základě společných zájmů, rodinných vazeb nebo z jiných více pragmatických důvodů, jako je například ekonomický, politický či kulturní zájem“ (Pavlíček, 2007, s. 95).

První virtuální sociální síť byla Six.Degrees.com, založena v roce 1997. Již dříve existovaly služby jako je TheGlobe.com, Geocities či Tripod, ve kterých si člověk mohl nastavit domovskou stránku, ale sociální sítě tak jak je známe teď, vznikly až po tom, co se Six.Degree.com pokusila zmapovat skutečné vztahy mezi skutečnými lidmi. Ti používali svá pravá jména a nikoliv přezdívky, jak tomu bylo dříve (Kirkpatrick, 2011, 61). Umožňovala vytvoření profilu a seznamu přátel a později také procházení seznamu přátel svých přátel. Služba v roce 2000 skončila, podle zakladatele je to z toho důvodu, že předběhla svou dobu, v devadesátých letech byl počet uživatelů internetu ještě dosti nízký (Boyd a Ellison, 2007, s. 98).

V letech 1997 až 2001 se počet virtuálních a sociálních sítí zvyšoval. V roce 2002 vznikl Friendster.com. Tato síť spojovala lidi, kteří se již znají. Služba byla velmi oblíbená a následkem toho se přetížila, přičemž servery nesly nápor tolika uživatelů a služba byla často nedostupná. Od roku 2003 vzniká spousta nových virtuálních sociálních sítí sdružujících různé skupiny lidí, nejčastěji podle zájmů. V tomto roce také vznikla slavná síť MySpace, která byla zajímavá díky novým aplikacím, které nabízela. Třeba možnosti upravit si profil podle svých představ. V této době začal vznikat také TheFacebook, který byl určen studentům na Harvardu (Boyd a Ellison, 2007, s. 98).

1.3 Obecné vymezení sociálních sítí

Sociální síť je sociální struktura tvořená množinou sociálních aktérů (jedinců nebo organizací) a množinou vazeb mezi dvojicemi těchto aktérů. V grafu, který sociální síť znázorňuje, odpovídají aktérům uzly a vztahům hrany. Analýza sociálních sítí se používá pro nalezení lokálních i globálních pravidelností, hledání vlivných aktérů a výzkum síťové dynamiky. Jedná se o interdisciplinární obor, používající poznatky psychologie, sociologie, matematické statistiky a teorie grafů. Zakladateli výzkumu sociálních sítí byli Georg Simmel a Jakob Levy Moreno, vynálezce sociogramu (Novotná, 2010, s. 67).

Koncept sociálních sítí je využíván v několika významech a může být aplikován na řadu typů sociálních skupin. O sociálních sítích se hovoří například v souvislosti s organizováním práce ve firmách, ale také v souvislosti s méně formálními skupinami, jako jsou celky příbuzenských nebo přátelských vztahů. Sítě konexí ve skupinách existovaly samozřejmě již v tradiční společnosti. Tehdy se jednalo především o nerovné vztahy klientské vazby mezi mocným a závislým člověkem, související s klientelismem. Dnešní teorie sociálních sítí tento historický a kulturní rozměr pomíjí a věnuje se především vztahům typickým pro tržní společnost (Novotná, 2010, s. 68).

Studium sociálních sítí je založeno na studiu sociálních skupin, těm se na začátku 20. století věnovali mimo jiné Ferdinand Tönnies a Georg Simmel. Idea sociálních sítí pramení z názoru, že sociální skupiny, potažmo celá společnost, by neměly být popisovány jako množina objektů s určitými vlastnostmi, ale jako struktura vztahů, moci a závislosti. Ve 30. letech se Jacob L. Moreno věnoval analýze vztahů v malých skupinách, především školních třídách. Moreno zkoumal preference uvnitř skupiny a zaznamenával je do grafu, tzv. sociogramu.

Mezi prvními odborníky, kteří použili výraz sociální síť ve vědeckém kontextu, byl britský sociální antropolog a profesor sociologie John Arundel Barnes. Pojem, díky tomu získal zejména v sociální antropologii odborný status. Sociologové, kteří se zabývají studiem sociálních sítí, se v mnohém neshodnou. V současnosti se můžeme setkat s několika způsoby chápání konceptu sociálních sítí (Novotná, 2010, s. 69).

1.3.1 Mark Granovetter

Americký sociolog Mark Granovetter se zabýval sociálními sítěmi už od 70. let. 20. století. Mark Granovetter patřil k prvním, kdo se systematicky problematikou sítí v sociologii zabývali. Na začátku své kariéry polemizoval s tzv. přesocializovanými teoriemi, podle nichž je jednání člověka pouze funkcí jeho sociální příslušnosti. Parsonova teorie, která byla vrcholem toho přístupu, tvrdí, že scénář jednání je už dopředu vepsán do soustav norem a hodnot platných v dané společnosti. Současně nesouhlasí ani s třinácti typologizovanými teoriemi, kde se na rozdíl od přesocializovaných teorií, každý jednotlivec rozhoduje izolovaně, autonomně a nezávisle na druhých. Od maďarského ekonoma Karla Polanyiho přejímá koncept zasazení či ukotvení rozhodování do sociologického, historického a politického kontextu, v rámci kterého jedná jedinec s ostatními. Koncept sociálních sítí měl sloužit jako pomyslný most mezi analýzami sociálního mikrosvěta (děním v malých skupinách) a sociálního makrosvěta (existence struktur vně kontroly každého jednotlivce. Granovetter se snaží ukázat nakolik síť vztahů s druhými, umožňuje jednotlivcům maximalizovat jejich osobní zisk. Na jeho výzkumu uchazečů o zaměstnání je zřetelné, jak uchazečům o pracovní místo pomohla právě síť známostí vytvořených původně ze zcela jiných důvodů (Keller, 2009, s. 21).

Nejkritičtější je podle něj období, kdy si člověk hledá práci. Granovetter na jednu stranu analyzuje silné vztahy, které nás pojí s osobami, s nimiž trávíme hodně času, vážou nás k nim silné emoční pouta a navzájem si prokazujeme služby (rodinné vazby, přátelé). Na druhou stranu rozebírá slabé vztahy, které máme v podstatě s náhodnými známými. Vidáme se, kde potřebujeme, necítíme k sobě nijak vřelé city a obracíme se na ně tehdy, kdy to potřebujeme (kolegové, bývalí spolužáci),(Keller, 2009, s. 21).

Mark Granovetter tvrdí, že slabé vazby jsou mnohem užitečnější než pevná pouta. Například při hledání pracovního místa nám lidé, se kterými nás spojuje slabá vazba, poskytují cennější informace, protože nás propojí se vzdálenějším prostředím, než jaké sdílíme se svými nejbližšími. Podle něj nás tedy zajímají druzí lidé pouze jako poskytovatelé služeb, kteří nás zajímají jenom do té doby, dokud je to pro nás prospěšné. Jeho teorie sociálních sítí tak tvrdí totéž, co teorie sociální směny a teorie racionální volby (Keller, 2009, s. 22).

1.3.2 Jeremy Boissevain

Nizozemský sociální antropolog formuluje koncept sítí v polemice s příliš abstraktním a normativně zaměřeným modelem strukturálního funkcionalismu. Tvrdí, že lidé nejednají podle norem, nýbrž podle toho, co jim osobně přináší největší výhody. Jedinec, který se ocitá v konfliktu s druhými, vyhrává ne proto, že má pravdivější argumenty, ale proto, že má vlivnější spojence (individua přirovnává k podnikatelům, kteří se pokoušejí manipulovat s normami a vztahy v zájmu svého sociálního a psychického zisku). Na rozdíl od Granovettera, který upřednostňoval výhody volných a pružných sítí si Boissevain na jedné straně drží odstup od vazeb z dob tradičních pospolitostí. Na druhou stranu současně vykazuje nostalgii po komunitních časech (přibývá stále více industrializovaných a urbanizovaných lidí, kteří se stávají méně sociabilní a rezervovanější). Což vede k tomu, že přibývá stále více řídkých sítí (Keller, 2009, s. 23).

Boissevain přistupuje k otázce využívání sociálních sítí pragmaticky. Tvrdí, že každý člověk má k dispozici pouze limitované zdroje času a energie. Navíc má také omezené emoční zdroje. Musí si tedy pečlivě vybírat, jakým způsobem je bude přidělovat. Většina lidí dokáže totiž udržovat pouze omezený počet směnných vztahů a mají tak problém s manažerováním svých vlastních sítí. V průběhu života, jak se člověk žení/vdává, mění zaměstnání, se musí zároveň rozhodnout, které vztahy bude dále provozovat, a které ignorovat, protože již pro něj nejsou udržitelné (Keller, 2009, s. 26).

Nizozemský antropolog přirovnává vztah člověka k síti jeho přátel k podnikání. Lidé mají k dispozici dva druhy zdrojů. Mezi zdroje prvního řádu patří např. půda, peníze a jednoduše statky, které si člověk kontroluje bezprostředně. Osoby, které mají pod kontrolou zdroje prvního řádu, nazýváme patrony. Zdroje druhého řádu představují strategické kontakty s těmi, kdo kontrolují zdroje první kategorie a využívají je ke svému prospěchu. Jedince, kteří kontrolují zdroje druhého řádu, nazýváme brokery (Keller, 2009, s. 26).

Dobrý zprostředkovatel dokáže ze sítí, které propojuje, vytěžit služby, informace, psychické uspokojení apod., málokdy jde o zisk ve formě peněz.

1.3.3 Nan Lin

Americký sociolog čínského původu navazuje na Granovettera a přejímá jeho pojetí sociální struktury i jeho rozlišení silných a slabých vazeb. Jeho úvahy však rozšiřuje o rozměr moci a nerovnosti. Lidská společnost je uspořádána hierarchicky, kde se jednotlivci (popřípadě celé skupiny) liší na základě svého majetku, moci a prestiže. Čím výše v pomyslné sociální pyramidě stojí, tím větší mají možnosti navazovat prostřednictvím sítí vztahy s lidmi, kteří mají podobné postavení a využívat jejich majetek, moc a prestiž (Keller, 2009, s. 27).

Jednání jedince je ovládáno dvěma základními motivy. Za prvé se snaží udržet si již existující zdroje a za druhé usilují o získání nových. Nan Lin souhlasí s tím, že pomocí slabých vazeb lze dosáhnout lepších zdrojů, zároveň však dodává, že je tomu tak proto, že se jejich prostřednictvím snažíme proniknout k lidem, kteří stojí v sociální hierarchii výše, než my a nepojí je s námi žádné rodinné či přátelské vztahy. Na druhou stranu nesdílí s Granovetterem jeho despekt k silným vazbám. Lin zdůrazňuje, že silné vazby bývají velice důležité při ochraně již nabytých zdrojů, čímž snižují míru nejistoty. Další revizí Granovettera zdůrazňuje, že výhodnost a nevýhodnost různých typů vazeb není jednou provždy daná. Závisí na pozici jednotlivce v rámci pyramidy moci a vlivu. Slabé vazby jsou výhodné, jestliže vedou k osobám, které jsou výše postavené. Z tohoto důvodu nemají slabé vazby pro vysoce postavené jedince velký význam, a právě silné vazby vedou v jejich případě naopak k největšímu užítku (Keller, 2009, s. 27).

1.3.4 Strukturní díra

Strukturní díra je pojem, který do studia sociálních sítí zavedl americký sociolog Ronald Stuart Burt. Označuje strategickou pozici ve skupině, která spojuje dva subjekty, mezi kterými přímá vazba neexistuje. Jedinec, který obsadí tuto pozici, získává výhodu, jež pramení z faktu, že ostatní členové skupiny jsou odděleni a nemohou spolu komunikovat. Strukturní díry se tedy objevují jen v sociálních skupinách, ve kterých neplatí, že se všichni jedinci znají a mohou se navzájem kontaktovat. Pro subjekt, který kontroluje tuto pozici, se v praxi někdy používá pojem broker (Petrušek, 1998, s. 986).

1.4 Typy virtuálních sociálních sítí

V dnešní době existuje na světě mnoho virtuálních sociálních sítí, které jsou zaměřené na různé spektrum uživatelů. Některé se zaměřují například na práci, jiné na koníčky, další na seznamování atd. V této části mé bakalářské práce se okrajově zaměřím na různé typy sociálních sítí, poté se budu více věnovat sociální síti Facebook, protože si myslím, že je nejvíce využívanou sociální sítí mé cílové skupiny.

Sociální sítě provozované na internetu začaly vznikat již krátce po jeho zpřístupnění mezi běžné uživatele. Z počátku se jednalo především o komunikační programy a jednoduché webové aplikace, které však nenabízely prostor pro kreativní práci s reklamou a pro propagaci značky jako takové. Masový nárůst uživatelů sociálních sítí nastal až po roce 2004 spuštěním projektu pod značkou Facebook, největší sociální sítě na světě. Přesto, že z počátku byl přístup omezen pouze na studenty amerických vysokých škol a k celosvětovému uvolnění přístupu pro všechny uživatele došlo až v druhé půli roku 2006, již o rok později měla tato rostoucí síť 57 miliónů aktivních uživatelů. Od té doby Facebook rostl obřím tempem a v roce 2012 jej využívala již 1 miliarda lidí z celého světa. Druhý nejpoužívanější v České republice je Twitter, ale nemá zdaleka tolik příznivců jako zmiňovaný Facebook, který v roce 2010 vykázal 2 miliony českých uživatelů. O pouhý rok později to byly již 3 miliony. Mezi další sociální sítě, které teprve hledají místo na českém trhu můžeme zařadit např. Instagram. Mimo již popsané servery, které se zabývají primárně šířením textových obsahů a fotografií, se ruku v ruce stále rostoucí dostupností vysokorychlostního připojení k internetu, rozvíjely i sítě umožňující sdílení multimédií. Neznámější a nejnavštěvovanější síť určenou k šíření videí je YouTube. Mezi sítěmi umožňujícími sdílení fotografií poté kraluje Flickr (<http://great-business.eu> © 2013).

1.4.1 Twitter.com

Jednou z dalších nejvíce používaných virtuálních sociálních sítí na světě je Twitter. Tato virtuální sociální síť byla založena v roce 2006 Jackem Dorseyem. Jedná se o mikroblogovací síť, která je zaměřená převážně na sdílení krátkých zpráv, takzvaných „tweetů“, což je zpráva s maximálně 140 znaky. O Twitteru se velmi často mluví jako o sms internetu. Díky tomu, že sms služba internetu je oproti zaslání běžné sms zdarma, získal Twitter svoji popularitu. Rozdílem mezi běžným posláním sms a tweetem je, že komunikace na této síti probíhá převážně veřejně. Hlavním mottem Twitteru je: *„Spojte se s lidmi, ať jste kdekoli, kdykoli budete chtít.“* Z důvodu snahy udržet krok s konkurenčními sítěmi Twitter začal nabízet i nové možnosti. Prostřednictvím Twitteru lze číst zpravodajství, komunikovat s přáteli, sledovat celebrity a také kontrolovat co o nás píše ostatní. Twitter je tedy tím, čím si ho sami uděláte. Díky své interaktivní schopnosti se neustále zvyšuje obliba této sociální sítě (zdrojak.cz ©2013).

1.4.2 Instagram

Instagram je dnes jednoznačně nejznámější a zároveň nejúspěšnější foto aplikací, kterou na mobilních telefonech najdete. Tahle pozice se navíc upevnila před třemi lety, když se Instagram stal hlavním cílem Facebooku, který za něj dvojici zakladatelů (Kevin Systrom a Mike Krieger) neváhal zaplatit jednu miliardu dolarů. Je to virtuální sociální síť, která se nesnaží konkurovat ostatním webům, ale spolupracuje s nimi. Je založená na sdílení fotografií a videí. Nabízí automaticky možnost sdílet fotografie i na ostatních účtech, různých sociálních sítích jako je například Facebook či Twitter. Tato služba je dostupná na platformách chytrých telefonů (Introducing Instagramv2.0© 2011).

Instagram byl založen Kevinem Systromem a Mikem Kriegerem poté, co získali finanční prostředky. Nejprve byl zaměřen pouze na mobilní fotografie, z čehož vzniknul Instagram. Aplikace byla uvedena na trh společností Apple 6. Října 2010, a poté společností Google 3. Dubna 2012. V roce 2012 Mark Zuckerberg odkoupil Instagram za 1 miliardu dolarů a postupně z něj vytvořil kolos, jehož hodnota se dnes odhaduje na více než 35 miliard dolarů (czechcrunch.cz© 2019).

1.4.3 Youtube

Jedná se o největší internetový server pro sdílení videí. Byl založen v roce 2005 a v roce 2006 jej koupila společnost Google. Do češtiny byla tato služba přeložena v roce 2008 a brzo si získala oblibu. Tento web, je hned po vyhledávači Google nejnavštěvovanější stránkou na světě („Sociální síť“, 2016).

YouTube má v současnosti více než miliardu registrovaných uživatelů. Každý den zde tito uživatelé, ale také lidé, kteří nejsou na síti registrovaní, sledují stovky milionů hodin záznamu a generují miliardy zhlédnutí pro zde umístěná videa. Každý měsíc pak tento počet hodin vzroste o 50% a tato růstová tendence trvá již několik let. I s takto vysokou konzumací videozáznamu na YouTube nemůže dojít ke stavu nasycenosti, jelikož každou minutu jsou na YouTube nahrány tři stovky hodin záznamu. Rostoucí roli úspěchu YouTube má také jeho aplikace na mobilní telefony, jelikož v současné době je téměř polovina všech zhlédnutí uskutečněna právě z mobilních telefonů (YouTube, 2015).

Videa sdílená skrze YouTube může náhodně vidět také velké množství zcela neznámých uživatelů. S tím potažmo souvisí také vznik fenoménu „virálních videí“, který takto YouTube nepřímo vytvořil název, který pochází od slova virus, kterým odkazuje na rychlost sdílení a šíření těchto videí. Prvním virálním videem, které se na YouTube objevilo, bylo, dnes již notoricky známé, „Charlie Bit My Finger – Again!“. Jedná se o obyčejné domácí video, jež mělo původně sloužit k zachování vzpomínek na dětství, ale stalo se však internetovou senzací. Zároveň svým dopadem odhalilo, že opravdu existuje množství lidí, kteří se dívají na cizí videa, mluví o nich a sdílejí je. (Fitzpatrick, 2010, s. 102).

1.4.4 Skype

Skype umožňuje provozovat internetovou telefonii, videohovory a instant messaging jakož i přenos souborů. Jeho autory jsou Niklas, Zennström a Janus Friis, tvůrci populárního softwaru Kazaa. Program se na trhu objevil v srpnu 2003 v Estonsku. Program umožňuje telefonovat mezi svými uživateli zdarma, za poplatek lze telefonovat do tradičních telefonních sítí (služba SkypeOut) a případně získat telefonní číslo a přijímat telefonáty z pevných a mobilních sítí se službou SkypeIn. Skype ve většině zemí nepodporuje volání na linky záchranného systému (rychlá lékařská pomoc, hasiči, policie), tzv. Emergencycalls. Jeden z uvažovaných názvů pro program bylo „Sky peer-to-peer“, následně zkráceno na „Skyper“. Jenomže některé domény s tímto nebo podobným názvem byly již registrovány. Takže bylo jednoduše vypuštěno poslední „r“ a vznikl finální název „**Skype**“ (zive.cz© 2019).

1.4.5 Email

Považuje se za základní komunikační nástroj 21. Století. Je uskutečňován v různých časových rámcích, proto spadá do komunikace asynchronní. Jedná se o zasílání a příjem tzv. elektronických dopisů, které může tvořit nejen text. V příloze mohou být i obrázky, animace, soubory, videa, aj. Kopecký (2007) uvádí, že software je implementován do operačních systémů, označovaných jako tzv. poštovní klienti (např. Microsoft Outlook), nebo je jako služba poskytována i tzv. webmail, kdy je klient umístěn na internetu. Mezi největší české portály patří seznam.cz, centrum.cz, email.cz, atlas.cz, aj.

1.5 Facebook

Facebook je nejrozšířenější webový systém, díky kterému můžeme být neustále v kontaktu s přáteli a to buď prostřednictvím chatu, či nepřímo sledováním jeho aktivit na této síti. Pomocí příspěvků, které lidé přidávají, se můžeme dozvědět něco o jejich životě. Získali jsme tak jednoduchou cestu, jak být s přáteli pořád v kontaktu, i když se s nimi nevidáme. Dalo by se říct, že se Facebook přiblížil svou strukturou a propracovaností kontaktu tváří v tvář. Facebook se během velmi krátké doby stal fenoménem mezi sociálními sítěmi, neboť má nejvíce uživatelů a je rozšířen po celém světě. Jeho rozsah dosáhl již takové úrovně, že má moc ovlivňovat nejen životy jeho uživatelů, ale celou společnost. Zasahuje do tolika společenských oblastí jako je ekonomika, politika a kultura, že jeho vliv nesmíme brát na lehkou váhu. Takové moci, jakou má Facebook, žádná jiná sociální síť nikdy nedosáhla. Nepředpokládá se tedy, že se zapíše do dějin jako krátkodobá módní záležitost. Je pravděpodobné, že přetrvá a budeme ho používat i v budoucnosti (Facebook, 2015).

1.5.1 Facebook historie

Facebook byl založen v únoru roku 2004 Markem Zuckerbegem, studentem psychologie a matematické informatiky a jeho spolubydlicími z koleje – Dustinem Moskovitzem, Chrisem Hughesem, a Eduardem Saverinem. Původní název Thefacebook byl inspirován letáky, které dostávali studenti při nástupu do školy. Sloužily jako pomoc při seznamování se s ostatními studenty a s chodem univerzity (Kulhánková, Čamek, 2010, s. 5). Během 24 hodin od spuštění, už měl TheFacebook 1200 uživatelů a během měsíce se přidalo do sítě více než polovina studentů Harvardu. Síť byla poté zpřístupněna i ostatním univerzitám v Americe a v roce 2005 byl název změněn na Facebook. Od roku 2006 si může založit profil kdokoli od 13 let věku s platnou emailovou adresou (Phillips, 2007).

1.5.2 Klady a zápory Facebooku

Facebook je bezpochyby jedním z největších sociologických projektů 21. Století. Jeho heslo zní: *“Facebook vám pomáhá navázat kontakt s lidmi ve vašem životě a sdílet s nimi své příspěvky.”* A tohle opravdu umí, je to most nejen mezi lidmi, ale i mezi kulturami. Podařilo se, na rozdíl od ostatních sociálních sítí, které jsou specifické, zacílené pouze na určitou cílovou skupinu, proniknout napříč celou společností. Jak je však možné, že se Facebook stal během pár let tak neuvěřitelně rozšířený a oblíbený? Je to hlavně

z toho důvodu, že dokáže uspokojit široké spektrum lidí. Někdo si založí Facebook, aby mohl kontaktovat svoje staré spolužáky, nebo aby byl v kontaktu s přáteli a s rodinou, pokud cestuje, či žije v zahraničí. Většina takových lidí není na Facebooku příliš aktivní a mají ho pouze z toho důvodu, aby zůstali v kontaktu s určitými lidmi. Pak je tu mladší generace, která na Facebooku “vyrostla“ a ta si ho zakládá pro to, že je to téměř nutnost (kdo není na Facebooku, jako by nebyl), (Faruggia, 2013, s. 36).

Bez Facebooku je těžší „udržet krok“ s přáteli a spolužáky, neboť většina důležitých informací jak do školy, tak do práce, se řeší tam, v různých skupinách. Také většina událostí a kulturních akcí je tam zveřejněna a přátelé vás na ně mohou pozvat. Najdete tam stránky různých firem a podniků, kde se můžete podívat, co mají nového, nebo jaké mají recenze. Můžete tam číst nejnovější zprávy a nejpopulárnější články, které se zobrazují na zdi bez složitého hledání. Pempek (2009) uvádí, že mezi nejdůležitější aktivity na Facebooku jsou komunikace s přáteli, prohlížení příspěvků a fotek a jejich vkládání a komentování, také hraní her a sledování událostí. Lidé na sociální síti se liší tím, kolik času na něm tráví a pro jaké aktivity ho používají. Průměrný čas strávený na Facebooku je 28 minut a nejčastěji se uživatelé přihlašují po šesté hodině večerní. Ve výzkumu je uvedeno, že 47% lidí, by si život bez Facebooku nedovedlo představit (Bowe, 2010, s. 37).

Mezi věci, které kvůli užívání Facebooku pozorujeme a které mají negativní dopad, považujeme například nejasnou online konverzaci. Není vždy jednoznačné, co je danou online zprávou zamýšleno. Díky tomu, že nelze určit intonaci hlasu a není poznat, zda se jedná o sarkasmus, ironii nebo o pouhé konstatování, může receptor zprávu špatně pochopit. Setkání s kamarády už nemá své kouzlo, protože se často stává, že se lidé na setkání nechají vyrušovat svým mobilním telefonem, místo aby se naplno věnovali lidem, se kterými se sešli. Díky chytrým telefonům s mobilnímu internetu je těžší se pořádně soustředit, protože jsme vyrušováni mnoha podněty a neustálými přichozími zprávami. Kvůli tomu, že jsme neustále ve spojení, je snadné podlehnout emocím. Kdybychom si museli situaci promyslet, než se s daným člověkem setkáme, měli bychom na věc mnohem strážlivější názor a nejednali bychom v afektu. Myslíme, že online komunikace může v tomto ohledu způsobovat mnoho zbytečných konfliktů, které by se daly tváří v tvář mnohem lépe vyřešit (Bowe, 2010, s. 45).

2 PROSTŘEDÍ

Pojem prostředí se objevuje jak ve vědách společenských tak přírodních, a to často v různém pojetí, ale jedno mají společné. Vždy se jedná o předměty, jevy existující kolem nás, nezávisle na našem vědomí. Jedná se o určitý prostor objektivní reality. Prostředí vytváří podmínky pro život člověka, poskytuje různé podněty i příležitosti pro rozvoj osobnosti, přináší však i jistá rizika a omezení. Prostředí představuje hmotné a společenské okolí, v kterém člověk žije a vyvíjí se (Kraus, 2001, s. 99).

„Prostředí člověka zahrnuje vedle hmotných předmětů nezbytné vztahy, tedy vedle materiálního systému duchovní systém, tj. prvky jako věda, umění, morálka apod.“ (Kraus, 2001, s. 99). Na kvalitě života člověka se podílejí různé faktory. Při jejím posuzování z hlediska sociálně pedagogického významné místo zaujímá právě kvalita prostředí, v němž byl člověk počat, kde žije, pracuje, vychovává se a vzdělává. Člověk není pasivní součástí prostředí, svojí činností na něj působí.

Životní prostor je označován jako životní prostředí. Sociální pedagogika nezkoumá jeho přírodní aspekty, ale obrací pozornost ke kulturním a sociálním činitelům. *„Životní prostředí člověka lze vymezit jako tu část světa (prostor, který člověka obklopuje), s níž je člověk ve vzájemném působení, tj. na člověka působí svými podněty, ovlivňuje jeho vývoj a on na tyto podněty reaguje, přizpůsobuje se a také aktivně svou prací mění“* (Kraus, 2001, s. 99).

Prostředí je v souladu s funkcionálním pojetím považováno za složitě strukturovaný systém, nejde o pouhou náhodnou sumu různých na sobě nezávislých činitelů. Tak jako v přírodě objektivně existuje řád, tak i společnost funguje na základě vnitřní organizace. Prostředí je považováno za otevřený systém, který reaguje na rozmanité podněty, odráží potřeby subjektů i objektů (Knotová, 2014, s. 31).

Z pedagogického přístupu k prostředí je patrná snaha zkoumat nejrůznější vlivy prostředí, upevňovat a posilovat takové vlivy, které jsou v souladu s výchovnými cíli a předcházet či eliminovat možná negativní působení. Součástí sociálně pedagogických úvah je především kompenzace důsledků negativně působících vlivů a podpora vlastního úsilí člověka ve snaze vymanit se z nevhodného působení obklopujícího sociálního prostředí.

Sociální pedagogika se zabývá kulturním a sociálním prostředím. Kulturní prostředí je někdy chápáno jako součást sociálního prostředí, které je charakteristické uspořádáním sociálního systému, sítí rozmanitých vazeb uvnitř společnosti, hustotou a rozmístěním obyvatelstva, věkovou, profesionální vzdělaností, případně etnickou či další strukturou. Sociální pedagogika zkoumá výchovné vlivy různých typů prostředí. Bere v úvahu aspekty přírodní a ekologické, kulturní, historické, ekonomické i sociální (Knotová, 2014, s. 35).

Za základní typy prostředí, jimiž se budeme zabývat, považujeme přirozená prostředí výchovy, tj. rodinné, školní, vrstevnické a volnočasové prostředí. Tyto základní typy doplníme o internetové prostředí.

2.1 Rodinné prostředí

Rodina existuje ve všech historicky známých typech společenství a kultur. Působí na ni všechny podmínky působící i na jiné typy prostředí. Rodinné prostředí ovlivňuje stav a kvalita přírodního prostředí, dále ekonomické podmínky, kulturní a politické vlivy, které se mohou projevat s různou intenzitou, případně působit proti sobě.

Antropologický slovník definuje rodinu jako „*sociální skupinu vytvořenou na základě příbuzenských vazeb, nejčastěji afinních a filiačních, která bývá základním článkem sociální struktury a ekonomickou jednotkou. Její hlavní funkcí je reprodukce a výchova potomstva, respektive jejich socializace, přenos kulturních vzorců a zachování kontinuity kulturního vývoje. Takzvaná malá rodina je tvořena manželským párem a jeho potomky, velká rodina minimálně třígeneračním společenstvím lineárních potomků.*“ (Malina, J. a kol. © 2009).

Rodinu je možno charakterizovat jako základní, primární a také neformální sociální skupinu, která má různou velikost. Rodina je různě vnitřně strukturovaná a prostřednictvím svých členů má rozličné vazby na společnost. Není skupinou izolovanou od nejrůznějších skutečností. Většinou se rodinou rozumí manželský pár a děti. Taková rodina bývá také nazvána nukleární, jaderná. Rodina zahrnující širší rodinné vztahy k dalším příbuzným (prarodiče, tety, strýce atd.) bývá označována jako rozšířená. Vztahy uvnitř rodiny jsou založeny na příbuzenských a manželských vazbách (Knotová, 2014, s. 36).

V rodině převažují bezprostřední a důvěrné kontakty. Důležité jsou společné skupinové zájmy, společné cíle a plánování budoucnosti, vzájemná pomoc a spolupráce. Každá rodina si vytváří vlastní neformální atmosféru, která dává člověku jasně najevo, kdo do ní patří

a kdo patří do jiné. „Rodinu lze tedy označit jako přirozené prostředí, do něhož se člověk narodí, aniž si mohl vybrat jiné a přejímá to, co v něm je připraveno rodiči“ (Přadka, 1983, s. 90).

Rodinné prostředí ovlivňuje dítě mnohem soustavněji a trvaleji než jakýkoliv jiný činitel prostředí. Dítě je obklopeno rodinnými příslušníky, během svého života se seznamuje s celou řadou dalších důležitých osob. Zatímco přátelé a známí přicházejí a odcházejí, učitelé se mění, s rodiči a sourozenci si vytváří pevné vztahy, které trvají desítky let. Psychickou rovnováhu každého jedince nejvíce ovlivňují jeho vztahy k těm osobám, na nichž je nejvíce závislý. Nejsilnějším citovým vztahem dítěte je vztah k rodičům (Kubička, 1966, s. 16).

Prostředí rodiny má velmi silný vliv na život všech jejích členů. Mělo by naplňovat základní psychické potřeby, především pocit bezpečí a jistoty. Velmi potřebná je kooperace s okolním světem i kooperace uvnitř rodiny. Rodinné prostředí by mělo poskytovat v dostatečném množství a kvalitě mnohostranné podněty, ideálem pro všechny členy je harmonické rodinné prostředí. Rodinné prostředí každého člověka velmi výrazně utváří. Má své nezastupitelné místo a úkoly při výchově dětí. Pomáhá uspokojovat potřeby svých členů a vytváří předpoklady pro vstup jedince do společnosti (Knotová, 2014, s. 35).

2.2 Školní prostředí

Školní prostředí bývá nejčastěji sledováno z hlediska institucionalizovaného a cílevědomého výchovně – vzdělávacího působení. Je součástí lokálního prostředí, které je školou ovlivňováno a zároveň ono samo na ni nevýrazně působí. Jako sociální instituce má stanovené výchovné cíle, vlastní organizaci, metody i techniky práce. Je specifická tím, že je založena na interakci dvou generací dětí a dospělých. Primárním požadavkem kladeným na školu je zabezpečit vzdělávání. Dnešní doba však také vyžaduje realizaci náročných úkolů v oblasti výchovné. Není to nový úkol pro školu, ale bývá často opomíjený či podceňovaný (Knotová, 2014, s. 38).

V současných českých podmínkách se ukazuje jako nedostatečná a často pouze formální spolupráce školy a rodiny. Efektivnosti výchovně – vzdělávací činnosti napomáhá intenzivní vzájemný kontakt mezi učiteli, rodiči a žáky. Společné aktivity výrazně ovlivňují sociální podmínky, které se rovněž podílejí na utváření školního prostředí (Knotová, 2014, s. 38).

Školní prostředí kromě sociálních podmínek charakterizují materiální podmínky a dotváří jej kvalita přírodního okolí školy. Škola je představitelem všech existujících sociálních norem. Školní prostředí je vytvářeno souborem vnějších a vnitřních podmínek, které výrazně ovlivňují všechny činitele výchovy. (Knotová, 2014, s. 39)

2.3 Vrstevnické prostředí

„Pojem vrstevnická skupina znamená, že její členové jsou v přibližně stejném věku, narodili se za podobných historických podmínek, jejich biologický, psychický, sociální a kulturní vývoj probíhá za přibližně stejných okolností. Samotná příslušnost k určité vrstevnické skupině má nepopiratelný význam po celou dobu života člověka“ (Knotová, 2014, s. 41).

Děti, zejména dospívající touží po komunikaci a intenzivním kontaktu s vrstevníky. Právě pro adolescenty je klíčové obstat v mezilidském kontaktu s kamarády a spolužáky – taková dovednost je pak zdrojem jejich sebevědomí, pocitu samostatnosti (Macek, 2003, s. 84). Vrstevnické vztahy tak mají v životě dospívajícího velký význam, slouží k vzájemnému sdílení názorů, pocitů a zkušeností. V rámci vrstevnických vztahů zkoušíme a rozvíjíme schopnosti komunikace a interakce (Černá, 2013, s. 14).

Jistota, kterou poskytuje rodina, umožňuje dítěti, aby se koncentrovalo na různé vztahy a vrstevníky. Vrstevníci se postupně stávají stále důležitějšími, aby nakonec v budoucnosti rodinu nahradili. Považujeme potřebu kontaktu s vrstevníky za nejvýznamnější potřebu školního věku. Přesněji bychom ji mohli označit jako jednu z nejvýznamnějších pro pozdější rozvoj hlubšího přátelství a vztahů. Každé dítě středního školního věku potřebuje být vrstevnickou skupinou akceptováno. Pro rozvoj přijatelného sebehodnocení je v této době důležitý nejenom úspěch ve škole, ale úspěch mezi dětmi. Dětská skupina (např. školní třída) se stává postupně stále významnějším sociálním teritoriem, k němuž se sítě vnitřně přičleňuje (Vágnerová, 2012, s. 338).

Identifikace s vrstevnickou skupinou je jedním z mezníků socializace (kde dosud převládala identifikace s rodiči a učitelem, tedy s dospělými, kteří byli pro méně zralé dítě přijatelnější, protože mu mohli poskytnout více jistoty). Je jisté, že působení vrstevnické skupiny může alespoň do určité míry korigovat nepříznivé vlivy rodiny, eventuálně je doplňuje v oblastech, kde svou funkci neplní v dostatečné míře (Vágnerová, 2000, s. 191).

Vrstevníci uspokojují mnohé potřeby, některé z nich mohou být v této době paralelně uspokojovány rodiči i kamarády. **Potřeba citové jistoty a bezpečí** by měla být uspokojována v rodině. Avšak do určité míry (v jiné kvalitě a v této době ještě méně významným způsobem) ji začínají saturovat vrstevníci. Mohou to být spolužáci, kamarádi z místa bydliště, ale sourozenci apod. Poskytují dítěti podporu v různých životních situacích, umožňují sdělit a sdílet různé problémy, které se s dospělými nedají řešit. Někdy k podpoře citové jistoty stačí pouhá přítomnost ostatních dětí. V jejich společnosti se dítě méně bojí a odváží se i k obtížnějšímu úkolu. Tato podpora funguje v pozitivním i negativním smyslu.

Potřeba učení, rozvoje určitých zkušeností a dovedností, zejména v sociální oblasti. Ve vrstevnické skupině se děti učí jiným způsobům chování než doma nebo ve škole. Vztahy s ostatními dětmi jsou symetrické, všichni mají obdobné role a kompetence, a tak je učení na této úrovni většinou snadnější a samozřejmější.

Učení ve skupině vrstevníků zahrnuje zejména různé sociální kompetence. Dítě se zde učí komunikovat, kooperovat i soupeřit, získávat různé role a dosáhnout přijatelné pozice a dostatečnou prestiž. Výsledek učení je podstatný pro přijetí dětskou skupinou, což jednoznačně má silný motiv, aby se snažilo v této oblasti uspět. Rozvoj v oblasti vrstevnických vztahů závisí na mnoha faktorech, na dřívější socializační zkušenosti i na aktuální úrovni poznávacích procesů. Dětská skupina si vytváří vlastní normy

chování, platné jen v tomto prostředí, které je třeba respektovat, aby zde byl jedinec akceptován. Důležitou normou je požadavek férovosti a spravedlnosti (Vágnerová, 2000, s. 191).

Ve vrstevnické skupině se očekává od všech dětí stejné chování. Splnění takového požadavku přináší výhodu jednoznačnosti a srozumitelnosti a tím i potvrzení jistoty. Kdo dělá něco jiného, bývá ostatními odmítán. Nedá se mu dobře rozumět, co svým chováním vlastně zamýšlí, a tak je jednodušší a rychlejší jej vyloučit, než nad ním uvažovat (Vágnerová, 2000, s. 192).

Dětská skupina napomáhá i **rozvoji poznávacích procesů**. Právě proto, že jsou vrstevníci na stejné úrovni a v rovnocenných vztazích, mohou přirozenějším způsobem regulovat dětské poznávací strategie (Piaget, 1966, s. 192).

Potřeba seberealizace může být uspokojována lépe ve vrstevnické skupině než v asymetrických vztazích dospělými. Vrstevníci jsou srovnatelní na stejné úrovni, představují rovnocennou referenční skupinu. Sami vrstevníci se vzájemně motivují k výkonu, ale činí tak jiným způsobem než dospělí. Jsou dost často zaměřeni na jiné schopnosti a dovednosti, většinou spíše na ty, které se školou nesouvisejí (Vágnerová, 2000, s. 193).

2.4 Volnočasové prostředí

Z pedagogického hlediska je zájem o vrstevnické skupiny nezbytný. Oblast volného času považujeme za prostor, který při dobré organizaci a pestré nabídce zajímavých činností může výrazně ovlivňovat zaměření a aktivity členů vrstevnických skupin. Prostředí, v němž člověk vykonává rozmanité aktivity ve volném čase, výrazně zasahuje do životního stylu a životního rytmu každého člověka. Volnočasová prostředí jsou velmi proměnlivá a poskytují nejrůznější příležitosti pro seberealizaci člověka. Moderní společnost přináší mnohé změny do života všech generací a mimo jiné také tu, že lidé začínají množství volného času považovat jako významnou hodnotu. (Knotová, 2014, s. 43).

Pro většinu dětí a mládeže je rodina prvotním prostředím volnočasového života a výchovy a zásadně se podílí na jejich formování. Rodina vytváří hmotné podmínky a sociální ochranu; začíná s výchovou a vzděláváním; rozvíjí mezilidské vztahy a klade základy hodnotové orientace. Na volný čas dětí v rodině jako zdroj pozitivních i negativních vlivů působí především objektivní podmínky života a výchovy dětí v rodině (velikost, úplnost, pozdější zakládání rodiny). Dále se mění životní úroveň, sociální status, způsob začlenění do společnosti a úroveň bydlení, vybavenost domácností včetně potřeb pro volný čas. Vliv má také realizace volného času uvnitř rodiny, podmíněná zejména způsobem jejího života, postoji a výchovnou, praxí rodičů vzhledem k dětem nebo časovými a hmotnými předpoklady vytvářenými pro volnočasovou činnost. Rodiče by ve volném čase neměli být direktivně rozhodující a naopak úplně benevolentní. Měli by být spíše inspirátory, iniciátory a spoluorganizátory aktivit svých dětí a celé rodiny (Hofbauer, 2004, s. 189).

Zvláštnosti volného času a výchovy ve volném čase zkoumá také sociologie, psychologie, lékařské vědy a další. Volnočasové prostředí zkoumají různí odborníci, zabývají se analýzou vlivu médií a umění na člověka, výchovným vlivem společenských institucí, občanských sdružení, organizací, nadací či hnutí, konkrétními aktivitami člověka ve volném čase. Je zřejmé, že problematika vztahu výchovy a prostředí je velmi rozsáhlá. Pro důkladné poznání různých typů prostředí je nezbytný multidisciplinární přístup a také vlastní pedagogická empirická zkoumání všech uvedených typů prostředí, jejich proměn a průběhu transformace společensko-ekonomických podmínek v České republice (Knotová, 2014, s. 44).

Kvalitně využívat volný čas je zapotřebí se učit. Školy by měly zprostředkovat dětem novou kompetenci pro jednání ve volném čase. Děti by měly rozvíjet schopnosti a utvářet své dovednosti. Volný čas však nelze vyučovat, ale projekty zaměřené na zážitky a rozvoj citů podporují samostatnost a odpovědnost. Volnočasové projekty zvyšující osobní potenciál žáků a zkvalitňující jejich osobnostní profil, ve kterých se také učí brát životní překážky optimisticky a neztrácet ze zřetele dlouhodobý životní cíl (Kraus, 2001, s. 169).

2.5 Internetové prostředí

Prostředků a prostředí, jimiž a v nichž můžeme na internetu komunikovat, je mnoho. Každý jeden prostředek a prostředí má své specifické vlastnosti, které ho více, či méně odlišují od ostatních prostředků a prostředí. Důsledkem těchto specifických vlastností je, že není možno obecně popsat všechny psychologické rysy komunikace na internetu, aniž bychom se nezmínili, v jakých prostředích se tyto rysy vyskytují a pro která prostředí platí (Šmahel, 2003, s. 22).

S příchodem počítačů a internetu se otevřela nová dimenze lidského poznávání a pojem kyberprostor neboli virtuální realita rychle zevšedněl. Suler (2002, s. 24) nazývá kyberprostor prostorem psychologickým. *„Když zapnou počítač, spustí programy, napíší email nebo se přihlásí k online aplikaci, mají uživatelé často pocit – vědomě nebo nevědomě - že vstupují na místo nebo do prostoru, který je naplněn řadou významů a účelů.“*

Připojení k internetu je dnes velmi rozšířené a lze se k němu připojit na mnoha místech, prostřednictvím mnoha zařízení k tomu určených. Zprvu bylo možné se k internetu připojit především prostřednictvím osobních počítačů a notebooků. Nyní se možnosti rozšířily i na mobilní telefony, tablety, iPody, televize. Je však otázkou vhodnosti a časového prostoru, kde se lidé k internetu dostávají. Možnosti připojení k internetu se rozšířily především díky bezdrátovým přenosům v různých obchodních a společenských centrech a díky nabídce služeb mobilních operátorů.

Pojmy kyberprostor nebo virtuální realita jsou čím dál více známé užívané termíny, které vstoupily do našeho světa poměrně nedávno. To je dáno tím, jak rychle se vyvíjí pokrok výpočetní techniky. Existuje mnoho definic, které se snaží o popis pojmů. Aukstakalnis (1994, s. 68) popisuje virtuální realitu jako *„způsob zobrazení složitých informací, manipulace a interakce člověka s nimi prostřednictvím počítače“*.

V souvislosti s kyberprostorem se také hovoří o virtuální realitě. O druhém světě, který existuje paralelně s tím reálným. Někteří dokonce tvrdí, že ten virtuální svět se mnohem rychleji vyvíjí a předbíhá tak svět reálný. Kyberprostor a virtuální realita je světem *„bez hranic“*. *„Velmi stručně řečeno, technologické rušení časoprostorových vzdáleností lidskou situaci spíše polarizuje, než homogenizuje“* (Bauman 2000, s. 27).

3 VLIV SOCIÁLNÍCH SÍTI NA ROZVOJ OSOBNOSTI

Dnešní děti a mládež se již narodily do doby, kdy jsou počítače a internet velmi rozšířeny do běžných domácností. „*To, jakým způsobem děti využívají přístup k internetu, do značné míry závisí na jejich zájmech. Zájmy přímo ovlivňuje prostředí, v němž žijí. Zde je mnoho různých vlivů. Jedním z nejdůležitějších je funkce rodiny a domácí atmosféra*“ (Brdička 2003, s. 57).

3.1 Kontrola dohled dětí na internetu

Současné děti vyrůstají obklopeny počítači, notebooky, mobily, herními konzolami, tablety a dalšími zařízeními. Dokonce se dá říci, že dnešní mladí se do světa digitálních technologií přímo narodili a že už nemají ponětí o tom, jak by vypadal život bez mobilního telefonu, elektronických zařízení a internetu. To vše, včetně nejrozšířenějších aplikací jako Facebook, Google a Wikipedie, se jednoduše stalo integrální součástí života mnoha dětí (Ševčíková, 2014, s. 19).

Internet nemůžeme přirovnat k hračce, kterou dítěti dáme a to ji bude intuitivně správně používat k hraní a rozvoji svých schopností a dovedností. „*Počítač zajímá již děti v předškolním věku. Do tří let se však doporučuje pracovat s ním pouze několik minut, postupně zařazovat hry, sestavovat puzzle nebo plnit jiné jednodušší úkoly v rozsahu dvaceti minut. Vyhledávání na internetu mají zkusit až děti školního věku, kdy již mohou provádět širší škálu činností*“ (Hofbauer 2004, s. 135).

Nad dětmi je nutný dohled při činnosti s počítačem i internetem. Jednak je třeba děti naučit počítač ovládat a také jim sdělit základy pro práci s ním. Zprvu je třeba dohledu neustálého a postupně se kontrola může omezovat na sporadickou. „*Základní nutností je neztrácet s dětmi kontakt. Rodiče by měli věnovat svůj čas tomu sednout si k počítači spolu s dítětem*“ (Brdička 2003, s. 58). Je však velmi potřebné odhadnout tu správnou míru kontroly. Neboť nadměrná kontrola není příjemná pro dítě, které je tím stresováno a drážděno. Oproti tomu nezájem ze strany rodičů také není nejvhodnější. Dále také může nastat situace, že není možné zajistit dostatečný dohled nad internetovou činností dětí, pak je asi rozumné pro jistotu u mladších dětí zavést některé z ochranných opatření. Jen je třeba dát pozor na to, aby důsledkem nebyl souboj o to, jak tato opatření obejít. Pak by se staly kontraproduktivními (Brdička 2003, s. 58).

Jednou z možných forem rodičovské kontroly může být také využívání nejrůznějších softwarů, například software windows přímo pojmenovaný jako nastavení rodičovské kontroly. „*Pomocí rodičovské kontroly můžete řídit používání počítače dětmi. Můžete například nastavit omezení přístupu dětí k webu, hodiny, ve kterých se děti mohou přihlásit k počítači, dále můžete nastavit, jaké hry mohou hrát a jaké programy mohou spustit*“ (Microsoft Corporation, © 2019).

3.2 Kyberprostor

Spletenec počítačů propojených sítí internetu vytváří „neohraničené“ prostředí, které je označováno jako kyberprostor nebo virtuální realita. „*Kyberprostor (který nazývám také „sítí“)* je nové komunikační prostředí, které povstává z celosvětového propojení počítačů. Tento termín označuje nejen hmotnou infrastrukturu digitální komunikace, ale zároveň nesmírný oceán informací, který v ní sídlí, stejně tak jako lidské bytosti, které se po něm plaví a zásobují jej“ (Lévy 2000, s. 15). Pierre Lévy virtuální realitu pak definuje takto: „*Virtuální realita ve svém nejsilnějším významu popisuje zvláštní druh interaktivní simulace, ve kterém má průzkumník tělesný pocit, že je ponořen do situace definované databází*“ (Lévy 2000, s. 64).

„*Slovo „kyberprostor“ vymyslel v roce 1984 Wiliam Gibbon ve sci-fi románu Neuromancer. Tento pojem zde označuje vesmír digitálních sítí, popsany jako bitevní pole mezi nadnárodními společnostmi, hrozba světových konfliktů, nová ekonomická a kulturní hranice*“ (Lévy 2000, s. 82). Toto kyberprostředí tedy vytváří podmínky, ve kterých se realizuje množství nových významů pro rozličná společenská odvětví. Jak jsem již dříve uvedl, digitalizují se snad všechny formy lidských činností. Jako příklad bychom mohli uvést třeba vznik v rozvoj kyberkultury, eGovernmentu („elektronická vláda – komunikace s úřady pomocí internetu), kyberobchodu, elektronického učení, ale i kybernetickou kriminalitu, kyberšikanu, kybersex, atd.. (Lévy 2000, s. 82).

Kyberprostor a virtuální realita je světem „bez hranic“. Slovo virtuální je skloňováno snad všemi vědeckými obory, které pro něj mají svůj výklad. S nebývalou rychlostí tak lidé spolu komunikují a uzavírají obchody. Každý nový komunikační systém má za následek vyloučení některých jedinců. Jednak jsou vyloučeni všichni ti, kteří nemohou mít přístup do kyberprostoru a dochází tak k prohloubení rozdílů v životních úrovních mezi státy „plně“ připojenými k síti internet a státy, které internet nemají. Zadruhé jsou vyčleněni ze společnosti ti, kteří ve státech s vysokým podílem obyvatel s připojením k internetu

nejdou připojeni k internetu. Řídící složky státu a potažmo i jeho nižší články, začínají ve velké míře komunikovat s občany pomocí internetu a stále se zvyšující podíl této komunikace mnohdy úplně vylučuje komunikaci předchozího klasického typu, na kterou bylo mnoho občanů zvyklých (Lévy 2000, s. 217).

Připojení k internetu je dnes velmi rozšířené a lze se k němu připojit na mnoha místech, prostřednictvím mnoha zařízení k tomu určených. Zprvu bylo možné se k internetu připojit především prostřednictvím osobních počítačů a notebooků. Nyní se možnosti rozšířily i na mobilní telefony, tablety, iPody, televize atd. Je však otázkou vhodnosti a časového prostoru, kde se lidé k internetu dostávají. Možnosti připojení k internetu se rozšířily především díky bezdrátovým přenosům v různých obchodních a společenských centrech a díky nabídce služeb mobilních operátorů (Ševčíková, 2014, s. 20).

3.3 Mohou rodiče dohonit své děti?

Dokáží současní čtyřicátníci dohonit dnešní děti mířící do základních škol v jejich dovednostech s dotykovými telefony, tablety, Internetem, vyhledáváním, sociálními sítěmi, digitálními fotoaparáty? Je více než pravděpodobné, že nikoliv. Nemají k tomu dostatek sil a času, ale chybí jim nakonec i motivace. Málokterí dospělí si připouští, že vlastně žijí v jiném světě, než v jakém žijí jejich děti.

Pro děti jsou počítačové hry, Internet, mobilní telefony stejně přirozené jako reálné prostředí. Děti komunikují, učí se, hrají si a seznamují se zcela jinak než předchozí generace. Moderní technické vymoženosti je obklopují po celý jejich život. V důsledku toho rychle přijímají nové informace a od útlého věku jsou zvyklé na jejich interaktivní příjem, dělají několik věcí současně. Při učení rádi experimentují, zkouší a hrají si. Bohužel, naráží pak na zaběhnutý školní vzdělávací systém (Eckertová, 2013, s. 22).

Vzdělávání, které se stále vyučuje starými tradičními metodami, zaostává. Nedokáže dostatečně rychle aplikovat nové technologie. Zčásti samozřejmě i proto, že mu vládnou právě „digitální přistěhovalci“, kteří nemohou překonat to, v čem byli vychováni, v čem vyrostli a co jim bylo vštípeno. A zčásti proto, že nové technologie vyžadují tak velké změny, že je není možné provádět v potřebném čase jakkoliv se občas, v některých oblastech, podaří dohnat ztrátu, svět okolo opět poposkočí o kus dopředu. Existuje však už mnoho užitečných online aktivit, služeb a elektronických pomůcek, které osvětlení kantorů, pokrokové školy a aktivní rodiče využívají ke vzdělávání dětí (Eckertová, 2013, s. 23).

Vše samozřejmě souvisí i se změnou postoje dětí k autoritám, změnami hodnot ve společnosti, a rychlým způsobem života. Ne nadarmo se říká, že život nabral tempo. Pokud vezmete v úvahu dřívější způsob korespondence (dopisy putovaly několik dní) proti dnešnímu (e-maily putují sekundy) či telefonování (pevná linka, u které musel volající i volaný fyzicky setrvat na jednom místě vs. Mobilní telefony, které umožňují volat či být volán kdykoliv a kdekoliv), je jasné, kde se ono zrychlení bere. Být stále dostupný na mobilu dnes jaksi patří k bontonu, stálá dostupnost je vlastně vyžadována (Eckertová, 2013, s. 23).

3.4 Kyberšikana

„Jde o šikanu, která probíhá ve virtuálním prostředí, prostřednictvím moderních komunikačních technologií. Může se prolínat s tradiční šikanou v reálném světě“ (Eckertová, 2013, s. 64).

Slovo kyberšikana vzniklo spojením slov „kyber“ a šikana. Slovo kyber zastupuje významy slov kyberprostor a kybernetika, která označují virtuální prostor, „neskutečný“ svět. Slovo šikana lze definovat jako útisk, útlak, příkoří, zlomyslnost, týrání. Kyberšikana je tedy týrání prostřednictvím virtuálního prostředí. Kyberšikana – *„Myslí se tím zneužívání moderních komunikačních technologií k výhrůzkám, obtěžování, ponižování a zahanbování obětí“* (Rogers 2011, s. 28).

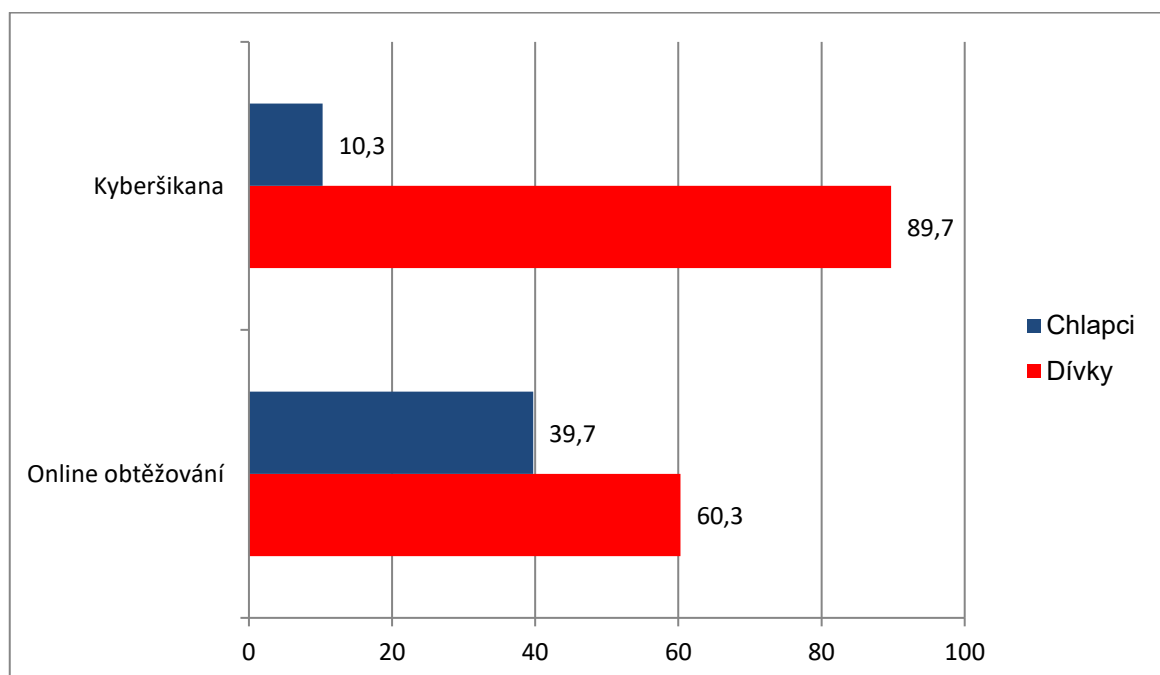
Důležitým rysem kyberšikany je také absence úniku. *„Off-line šikana je založená na fyzickém setkávání agresora a oběti, které je možno částečně předvídat a někdy se mu i vyhnout. Agresor kyberšikany může svou oběť pronásledovat prakticky kdekoli, může neustále narušovat její soukromí a nutit ji tak žít pod nekončícím tlakem“* (Hulanová 2012, s. 48).

U šikany v reálném světě pro naplnění její definice musí být splněna mimo jiné i podmínka opakujícího se jednání. *„Kyberšikana se nemusí odehrávat opakovaně, stačí, když, agresor jednou vyvěsí např. ponižující fotografii oběti na web, a kdokoli si ji může stáhnout a šířit ještě dříve, než ji poskytovatel daného serveru dokáže smazat“* (Hulanová 2012, s. 49).

Kyberšikana je specifickým druhem šikany, kterou lze charakterizovat jako *„situaci kdy dítě, nebo dospívající opakovaně trápí, hrozí, pronásleduje, ponižuje, zesměšňuje nebo se jinak zaměřuje na další dítě nebo dospívajícího pomocí textových zpráv, e-mailů, nebo*

pomocí jakéhokoli typu moderních komunikačních technologií. “Kyberšikana se od klasické šikany odlišuje tím, že u klasické šikany je identita agresora a oběti známa a setkávají tváří v tvář. Agresor demonstruje svou fyzickou sílu a oběť má možnost se bránit. Kdežto u kyberšikany, může zůstat identita agresora skryta a obrana oběti je takřka nemožná. Téměř každá kyberšikana začíná nezapným žertem, který se ale vymkne kontrole. Oběťmi kyberšikany jsou především děti a mladiství (Hulanová 2012, s. 37).

Obrázek 1 –Oběti online obtěžování a kyberšikany podle pohlaví

Zdroj: Černá (2013, s. 69)

3.5 Sexting

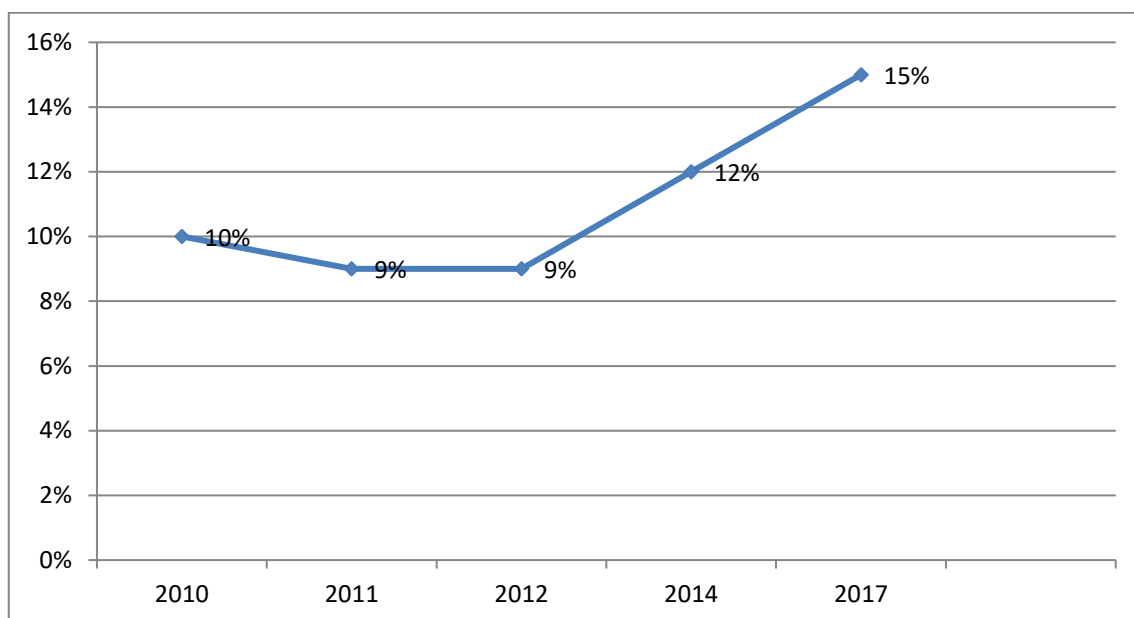
Objektem sexuálního zneužívání se mnohdy stávají děti. Z hlediska věku a pohlaví jsou nejčastějšími oběťmi sexuálního násilí pubertální dívky. Děti mladšího školního věku obou pohlaví jsou také velmi často zneužívány. Oběťmi on-line sexuálního zneužívání a vykořisťování jsou nejčastěji ženy (Hulanová 2012, s. 55).

„Sexting (slovo vzniklo složeninou slov sex a textování) je elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií či videí se sexuálním obsahem. Tyto záznamy (fotografie, video) jsou pak často zveřejněny na internetu“ (Hulanová 2012, s. 62). Sexting, pornografie a především dětská pornografie jsou spolu úzce spjaty. Především zprávy z činnosti policie naznačují, že za účelem získání materiálů dětské pornografie mají osoby, které jsou spojeny s dětskou pornografií propracovaný systém metod k vylákání těchto materiálů. Velmi často se také sdružují do virtuálních komunit, které jsou specifické svou celosvětovostí a tím i faktu, že se tyto osoby navzájem osobně neznají. „Spolky“ jsou vytvářeny prostřednictvím internetu, některé ale vznikají také na bázi osobní znalosti s cílem zneužívat konkrétní děti ze svého okolí. Pedofilní „organizace“ mnohdy fungují jako jakýsi druh internetového obchodu, kde si může uživatel objednat „zboží“. *„Uživatelé internetu si dokonce mohou objednat živou „on-line show“, při níž dochází k zneužívání skutečného dítěte“* (Hulanová 2012, s. 35). Zde také vidíme jasný důkaz toho, že virtuální prostředí fyzicky zasahuje do světa reálného.

„Pokud jde o věk pachatelů, výzkumy ukazují, že těchto trestných činů se dopouštějí dospělí, ale i mladiství, jejichž počet stále roste“ (Hulanová 2012, s. 58). Stejně jako u kyberšikany patří děti mezi oběti, tak se mohou stávat i aktivními účastníky. (Kopecký, Szotkowski a Krejčí 2012, s. 26).

Rizikové chování je rostoucím problémem, to ukazuje i letošní ročník výzkumu tentokrát zaměřený na sexting (sdílení vlastních intimních materiálů) a rizika spojená s online seznamováním. Mezi ty patří např. kybergrooming, kdy dospělá osoba manipuluje dítě k osobní schůzce. „Své intimní materiály po internetu s cizími lidmi sdílí až 16 procent českých dětí, dominují především fotografie nad videem. Za pět let se toto číslo zvýšilo téměř o polovinu, což samozřejmě vede i k rostoucímu počtu případů úniků nebo zneužití takových materiálů,“ (Kopecký, 2007, s. 37).

Obrázek 2– Zkušenost českých dětí se sextingem

Zdroj: <http://www.e-bezpeci.cz> © 2017

3.6 Nadměrné užívání a závislost na internetu

Syndrom závislosti definuje Vágnerová (2004) jako soubor psychických (emočních, kognitivních a behaviorálních) a somatických změn, které se vytvoří jako důsledek opakovaného užívání psychoaktivní látky = látky vyvolávající závislost. Mezi nové formy závislostního chování se řadí i tak zvaná netomanie – závislost na internetu. Závislost na internetu je hodně diskutovaný pojem (Vágnerová, 2004, s. 216).

Při uvažování o nadměrném užívání internetu se zpravidla zmiňuje čas, který děti na internetu tráví. U mladších dospívajících to je v průměru hodina denně, starších pak hodiny dvě. Lze předpokládat, že trávení online tři, čtyři a více hodin denně je na úkor času věnovanému školní přípravě, fyzickým a sociálním aktivitám. Jinými slovy,

čas trávený online vytlačil či nahradil jiné, zpravidla zdravější a užitečnější činnosti. Z dosavadních studií je možné vysledovat dva dominantní modely, jež zachycují predátory nadměrného užívání internetu – jedná se o sníženou schopnost se soustředit spojenou se zažíváním nudy na jedné straně a o psychosociální obtíže, často v podobě nízkého sebehodnocení a sociální úzkosti na straně druhé (Ševčíková, 2014, s. 38).

Prvním významným psychickým faktorem spojeným s nadměrným užíváním internetu a závislosti na něm je tedy zvýšená tendence se nudit, zvýšená impulzivita, respektive neschopnost impulzům odolávat. Rizikovou skupinou tak jsou kupříkladu děti s poruchami pozornosti. Tyto děti inklinují k vyhledávání vzrušivějších podnětů a kromě nadměrného užívání internetu se u nich vyskytují i další formy rizikového chování, jako je užívání alkoholu, drog, lhaní a agrese. Děti s poruchami pozornosti jsou zároveň náchylnější k rychlé a silné odezvě k pozitivní odměně a rezistentnější vůči trestu. Druhým modelem nadměrného užívání internetu či závislosti na něm je nízké sebehodnocení, slabá sebedůvěra, depresivita, sociální úzkostnost a podobné psychické problémy. Zároveň se to častěji týká těch dětí, které mají obecně vyhybavý dopingový styl. Dalo by se říci, že internet slouží jako prostředí, díky němuž může dítě regulovat svou náladu, kam může utéct od problémů, stresů. Řada dětí, které nemají adekvátní sociální oporu, je ve vrstevnických skupinách odmítána, či se cítí osaměle, a proto se obracejí na internet jako k náhradě. Oba zmíněné psychosociální modely nadměrného návyku na internet a následné impulzy mají jedno společné. Internet zpravidla není jejich zdrojem, ale mediátorem – nelze nalézt jednoznačně přímý mechanický vztah mezi používáním internetu a následným efektem, tedy kupříkladu závislosti. Určité potíže již předchází problematickému užívání a zároveň jsou užíváním generovány nebo prohlubovány (Ševčíková, 2014, s. 40).

3.7 Dopad na školní prospěch

Jak uvádí Gustavo Mesch (2006), mezi dětmi a rodiči je rozdílná perspektiva účelu počítače a internetu. Zatímco rodiče pořízují internet kvůli vzdělávání dětí, ty jej používají primárně pro svou zábavu, respektive ke komunikaci s vrstevníky. To je u rodičů zdrojem obav, že příliš času stráveného na počítači se může odrazit na menší školní přípravě dětí, a tedy i na jejich slabším školním prospěchu. Výsledky výzkumu (např. Skoric, Teo, Leo, 2009) ukázaly, že závislost se poměrně jednoznačně podílí na snížení školních výsledků. Překvapivě však, v případě, že se nejednalo o závislost, ale jen o nadměrné užívání internetu (vysoké zaujetí například hrou, trávení tímto způsobem mnoho času, těšení se apod.), školní výsledky dotčeny nebyly. Intenzivní užívání internetu se totiž pojí se získáváním dalších dovedností, od bystření kognitivních a analytických schopností až po vyšší digitální gramotnost, což je dovednost v informační společnosti vysoce ceněná (Ševčíková, 2014, s. 41).

3.8 Dopad na fyzické zdraví

Dopady nadměrného užívání internetu na fyzické zdraví lze shrnout do dvou skupin. Jedná se o účinek nepřímý (nedostatek zdravých aktivit vlivem trávení velkého množství času u počítače a přímý účinek). Z nepřímých účinků byl a je diskutován vliv počítačů na nedostatek pohybu a následně vzrůstající nadváhu. Je faktem, že tloustnutí populace se týká i české společnosti. Nicméně tento problém má více příčin. Zásadnější než čas trávený u počítače se ukázaly socioekonomické faktory, vliv rodiny, která má přímý vliv na kvalitu a množství stravy a samozřejmě i na způsob trávení volného času, obecnější vliv kultury a prostředí, vliv školy apod. (Kaser Family Foundation, 2004, s. 245).

Naopak potvrzený, ač zatím neprávem opomíjený problém, je vliv používání internetu na spánkový vzorec. V dětství a zvláště v adolescenci je přirozeně zvýšena potřeba spánku, se vzrůstajícím věkem ale chodí děti spát stále později. Vzhledem k faktu, že ranní budíček je zpravidla fixní kvůli škole, dohání se spánkový deficit během víkendů. Výzkumy však ukázaly, že čím více dětí používají média (nejen internet, ale i televizi), tím později se dostávají do postele (Den Bulck, 2004).

Kromě množství je snížena i kvalita spánku nejčastěji vlivem aktivit, které se provádějí nevhodně krátce před spánkem samotným. Na překonání únavy se navíc používají

kofeinové nápoje a potraviny bohaté na cukr. Přitom z dlouhodobého hlediska je nekvalitní spánek spojen s nervozitou, podrážděností, neschopností se soustředit zvýšenou úrazovostí a sníženou funkčností imunitního systému. V případě přímých účinků používání počítače a internetu na fyzické zdraví se jedná o celý komplex muskoskeletálních problémů, zejména drobná poranění z dlouhodobé nadměrné a jednostranné zátěže. Projevuje se to nejrůznějšími bolestmi – hlavy, krčního aparátu a zádočných svalů, dále mravenčením či znecitlivěním zápěstí, nebo dokonce až poškozením středního nervu v karpálním tunelu (Burke a Peper, 2002. s. 68).

Příčin je několik. Na jedné straně je to dlouhotrvající sezení u počítače bez přestávek, na straně druhé pak ergonomicky nevhodné tvarování a umístění nábytku a počítačových periférií. Dochází tak k dlouhotrvajícímu a opakovanému zafixování v nevhodné pozici. Lze předpokládat, že všechny tyto problémy budou nadále růst, respektive že se s nimi bude setkávat stále více dětí (Ševčíková, 2014, s. 42).

3.9 Prevence závislosti

Léčba závislosti na internetu se v obecné rovině nevymyká léčbě jiných behaviorálních závislostí, ale přístup léčby se liší s přihlédnutím ke specifčnosti dětského či adolescentního věku.

V léčbě zatím dominuje kognitivně-behaviorální přístup. V rámci této terapie jsou pacienti vedeni k uvědomování si problematického chování a jeho spouštěčů, k sebemonitoringu a následné změně tohoto chování. Primárním cílem není úplná abstinence od počítače a internetu, ale nalezení umírněného užívání, avšak s abstinencí od problematických aplikací. Cílem je naučit se rozumnému užívání této technologie. Tato terapie rovněž cílí ke změnám v chování mimo počítač, k integraci jiných aktivit do života, rozvíjení koníčků, vztahů a podobně (Young, 2009, s. 49).

V případě léčby u dětí je vhodná i rodinně-systemická terapie, která se zaměřuje na zlepšení vzájemné komunikace mezi rodinnými příslušníky. Proto u ní není zpravidla přítomen jen pacient, ale i rodiče a sourozenci. U dětí navíc směřuje na zvládání emočních problémů a každodennosti, u rodičů pak na schopnosti lépe dítěti naslouchat, ale i umět vyjádřit svou (rodičovskou) pozici. V neposlední řadě je tématem umění relevantním způsobem vyplňovat a strukturovat dítěti čas (Eidenbenz, 2010, s. 34).

Možnosti terapie jsou, ale v léčbě závislostí na internetu poměrně omezené. Jedná se o nový fenomén, který nespadá pod žádnou oficiální a jasně definovanou poruchu. Internet je zcela nutnou součástí každodenního života. Výsledkem ani průběhem terapie tedy není a ani nemůže být úplná abstinence na internetu, ale umírněné užívání. Je tedy nutná intervence rodičů či jiných dospělých, což ale přináší další rizika, neadekvátní pochopení závažnosti problému či zvýšení rodinné tenze. Je třeba podporovat či naučit děti rozpoznat, kdy a co má tendenci je do problematického užívání internetu směřovat. Největší část prevence je však na straně rodičů, mimo jiné i kvůli faktu, že děti používají internet primárně ze svého domova. Na straně rodičů je rovněž stanovování jasných limitů a přiměřených pravidel. Pravidla není možné stanovit obecně, rovněž není možné určit, jak dlouho by dítě mělo, či nemělo být online, neboť to závisí na individuálním posouzení. Nejvýznamnějším preventivním prvkem je podpora behaviorálních změn u dětí, kterým pomoci při plánování jiných aktivit tj., pomoci se strukturací volného času (Ševčíková, 2014, s. 49).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PEDAGOGICKÝ VÝZKUM

Praktická část bakalářské práce navazuje na část teoretickou. Zatímco teoretická část bakalářské práce je zaměřena na popis a vysvětlení základních pojmů týkajících se procesu komunikace, prostředí, internetu, sociálních sítí a jejich možného vlivu na žáky mladšího školního věku, tak praktická část je zaměřena na vlastní kvantitativní výzkum v podobě dotazování mladších žáků základní školy. V praktické části je vymezen cíl výzkumu, výzkumný vzorek, metoda realizovaného výzkumu, vyhodnocení výzkumných otázek a vlastní závěr provedeného výzkumu.

4.1 Výzkumné otázky

Jaký vliv mají virtuální sociální sítě na rodinné prostředí?

1. Jaký způsob komunikace preferují žáci mladšího školního věku?
2. Kolik volného času denně děti věnují sociálním sítím?
3. Používají rodiče dětí při komunikaci se svými dětmi sociální sítě?
4. Je dohled a kontrola nad dětmi při používání internetu ze strany rodičů dostatečná?
5. Jsou sociální sítě spíše přínos nebo negativum pro děti mladšího školního věku?

4.2 Výzkumné cíle

Identifikovat vliv virtuálních sítí na rodinné prostředí dítěte mladšího školního věku.

1. Zjistit, zda žáci upřednostňují komunikaci prostřednictvím sociálních sítí před interpersonální komunikací.
2. Zjistit, kolik času děti věnují sociálním sítím.
3. Zjistit, zda rodiče dětí při komunikaci používají sociální sítě.
4. Zjistit, zda je dohled a kontrola nad dětmi při používání internetu ze strany rodičů dostatečná.
5. Zjistit, jakou roli hrají sociální sítě u dětí, zda jsou jejich neoddelitelnou součástí nebo jen prostředkem pro vyplnění volných chvil.

4.3 Výzkumná metoda

Pro získání dat bylo využito dotazníkové šetření, které je velmi častou metodou získávání dat v pedagogickém výzkumu (Chráska, 2007). Před vyplňováním dotazníků jsme respondentům sdělili, že získaná data použijeme pro výzkum, který bude sloužit jako podklad pro naši bakalářskou práci. Vysvětlili jsme jim postup vyplňování a ujistili je o anonymitě dotazníků. První dotazník, který je směřován žákům, obsahoval 16 položek, z toho obsahoval 15 uzavřených otázek a 1 otevřenou. Druhý dotazník byl určen rodičům a obsahoval 10 položek, z toho 9 uzavřených otázek a 1 otevřenou otázku.

4.4 Výzkumný soubor

Soubor je rozdělen na dva výzkumné soubory. První výzkumný soubor se skládá z dětí prvního stupně základních škol ve Zlínském kraji. Druhý výzkumný soubor se skládá z jejich rodičů. Pro první výzkumný soubor jsme oslovili dvacet základních škol, které byly prostřednictvím emailu požádány o umožnění dotazníkového šetření, odpověděla pouze jedna, a to kladně. Výzkumné šetření na zbylých dvou základních školách bylo schváleno po osobní domluvě se samotnými řediteli. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 175 žáků ze tří základních škol ve Zlínském kraji. Dotazníky byly rozdány osobně a žákům bylo sděleno, že jsou anonymní a nikterak se nebudou hodnotit v rámci školy. Dále jim bylo vysvětleno, jak postupovat při jejich vyplňování. Tři dotazníky musely být vyřazeny kvůli nedostatečnému vyplnění údajů. Konečný počet respondentů je 172, z toho 103 dívek a 69 chlapců. Procentuální zastoupení je 59 % dívek a 41 % chlapců. Dotazníky byly rozdány ve třídách pátého ročníku. Hlavním důvodem výběru této věkové kategorie je, že sociální sítě nejvíce ohrožují věkovou skupinu dětí 12 let.

Druhý výzkumný soubor zahrnoval rodiče dětí žáků základních škol ve Zlínském kraji. Celkový počet respondentů 83 z toho 62 žen a 21 mužů. Procentuální zastoupení 75 % žen a 25 % mužů.

4.5 Způsob zpracování dat

Data získaná z dotazníků byla nejprve přetříděna a neúplné dotazníky, popřípadě chybně vyplněné byly vyřazeny. V další fázi jsme zaznamenali veškerá data do programu Survio.com. Následně byly výsledky jednotlivých položek dotazníku přiřazeny k příslušným výzkumným otázkám, tímto jsme získali odpovědi na výzkumné otázky, které jsou v následující kapitole interpretovány a také znázorněny v grafech.

4.6 Výsledky výzkumného šetření

V této kapitole budou data, získaná výzkumným šetřením vyhodnocována a následně je budeme interpretovat. Postupujeme dle jednotlivých výzkumných otázek, na které budeme odpovídat prostřednictvím položek dotazníku. Hlavní výzkumná otázka bude vyhodnocena jako poslední, jelikož se jedná o shrnutí celého výzkumu. Vyhodnocená data jsou u každé výzkumné otázky nejprve interpretována slovně, poté jsou zaznačena také do grafu.

5 VYHODNOCENÍ, INTERPRETACE A SHRNUÍ DAT

Tato část bakalářské práce se zabývá výzkumem, který byl realizován formou dotazníkového šetření na základní škole u žáků I. stupně. Budou zde popsány cíle, metody a výsledky tohoto šetření.

5.1 Vyhodnocení a interpretace

V této podkapitole se zaměříme pouze na vyhodnocení a shrnutí hlavní a dílčích výzkumných otázek, vyhodnocení jednotlivých otázek je přílohou č. P 3 a P 4 této práce.

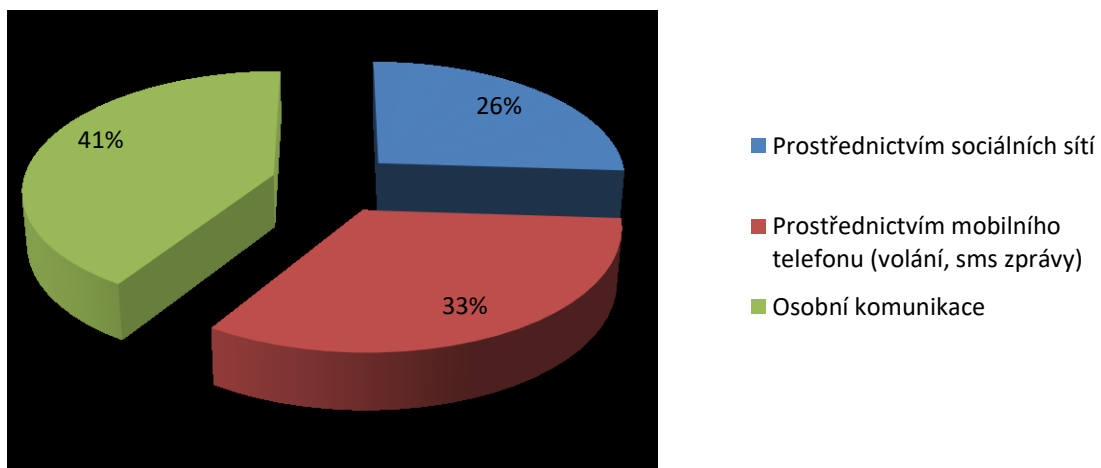
1. Výzkumná otázka:

Jaký způsob komunikace preferují žáci mladšího školního věku?

Na tuto výzkumnou otázku se ptáme čtvrtou a jedenáctou položkou dotazníku, (*Jaký způsob komunikace se svými přáteli upřednostňuješ?, Vyjadřují se ti emoce na internetu lépe, než v osobním kontaktu?*). Čtvrtá položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že z celkového počtu dotazovaných respondentů 41 % upřednostňuje osobní komunikaci se svými přáteli. Vidíme, že i v dnešní moderní době je stále nejoblíbenější mezi dětmi navazovat přátelství prostřednictvím osobní komunikace. Dále respondenti uvádí, že 33 % komunikuje se svými přáteli prostřednictvím mobilního telefonu. Mobilní telefon vlastní děti již od útlého věku a je samozřejmé, že jej velmi dobře ovládají a je tedy jejich nedílnou součástí. Zbývajících 26% komunikuje se svými přáteli prostřednictvím sociálních sítí.

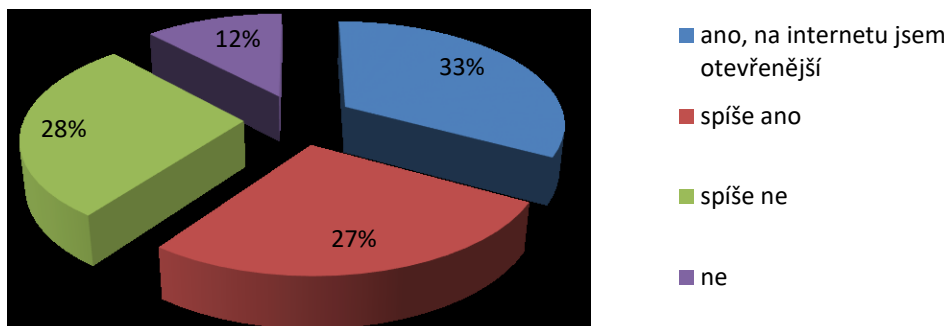
Jedenáctou položkou v dotazníku jsme zjišťovali, jakým způsobem děti nejčastěji vyjadřují své emoce. Jedenáctá položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Z výzkumu vyplynulo, že 33% respondentů nejraději vyjadřuje emoce prostřednictvím internetu. Domníváme se, že internet nejčastěji respondenti volili, protože je anonymní. Respondenti mohou tímto prostřednictvím svobodně vyjádřit své názory a nemusí se bát případných negativních reakcí. Komunikace probíhá pouze prostřednictvím virtuální reality. K tomuto názoru se přiklání 27 % respondentů, kteří si myslí, že se jim spíše lépe vyjadřují emoce pomocí internetové komunikace. Pouze 12 % respondentů upřednostňuje osobní komunikaci před internetovou. Respondenti raději volí osobní komunikaci, která jim lépe vyhovuje k vyjádření jejich emocí. Celkem 28 % respondentů se spíše lépe emoce vyjadřují osobní komunikací.

Jaký způsob komunikace se svými přáteli upřednostňuješ?

Graf 4: Jaký způsob komunikace se svými přáteli upřednostňuješ?

Vyjadřují se ti emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?

Graf 11: Vyjadřují se ti emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?

Z našeho výzkumu vyplynulo, že více jak polovina respondentů vyjadřuje své emoce nejraději na internetu. Vidíme, že v dnešní moderní době bude asi vzájemná komunikace v rodině problém, protože děti své emoce raději vyjadřují na sociálních sítích. Dále z našeho výzkumu vyplývá, že respondenti při komunikaci se svými přáteli již neupřednostňují osobní kontakt. Většina respondentů komunikuje se svými přáteli prostřednictvím mobilního telefonu a sociálních sítí.

2. Výzkumná otázka:

Kolik volného času denně děti věnují sociálním sítím?

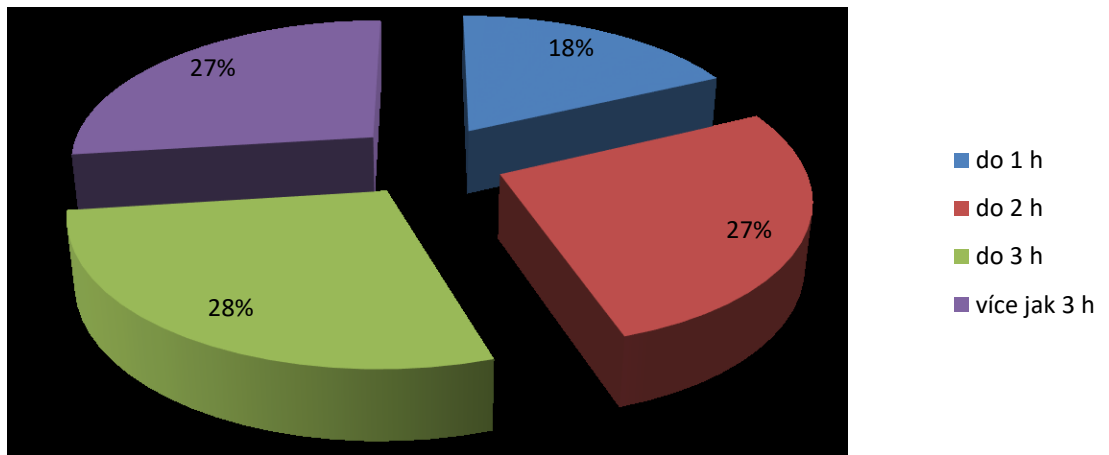
Na tuto výzkumnou otázku se ptáme desátou, třináctou a třetí položkou dotazníku (*Kolik hodin průměrně denně trávíš na sociálních sítích?, Dovedeš si představit trávit několik dní bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě?. Jak nejraději trávíš svůj volný čas?*). Desátá položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že 28 % respondentů tráví na sociálních sítích v průměru 3 hodiny denně. Dále 27 % respondentů odpovídalo, že tráví na sociálních sítích maximálně 2 hodiny denně, což se 27 % shodovalo s respondenty, kteří tráví na sociálních sítích více jak 3 hodiny denně. Lze předpokládat, že trávení online tři a více hodin denně je na úkor času věnovanému školní přípravě, fyzickým a sociálním aktivitám. Čas trávený online nahrazuje zpravidla zdravější a užitečnější možnosti. Zbývajících 18% respondentů tráví na sociálních sítích méně jako 1 hodinu denně. Z našeho výzkumu vyplývá,

že respondenti tráví poměrně hodně času na sociálních sítích. Můžeme se jen domnívat, zda tento strávený čas nemá negativní vliv na školní přípravu a jiné aktivity.

Třináctá položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Trávit několik dní bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě si nedovede představit 47 % dotázaných respondentů. Z našeho výzkumu vyplývá, že většina dotázaných si již neumí představit život bez komunikačních technologií, tyto jsou pro ně již nedílnou součástí jejich života. Komunikace prostřednictvím sociálních sítí je moderní a velmi oblíbený způsob komunikace mezi lidmi. Dotazovaných 29 % respondentů si umí představit několik dní, kdy by neměli přístup k internetu. Předpokládáme, že několik dnů bez přístupu na internet by pro naše respondenty nebyl problém, ale delší čas bez internetového připojení by si již neakceptovali. Zbývajících 24 % respondentů nikdy neuvažovalo, zda by si dovedli představit trávit určitý čas bez internetového připojení.

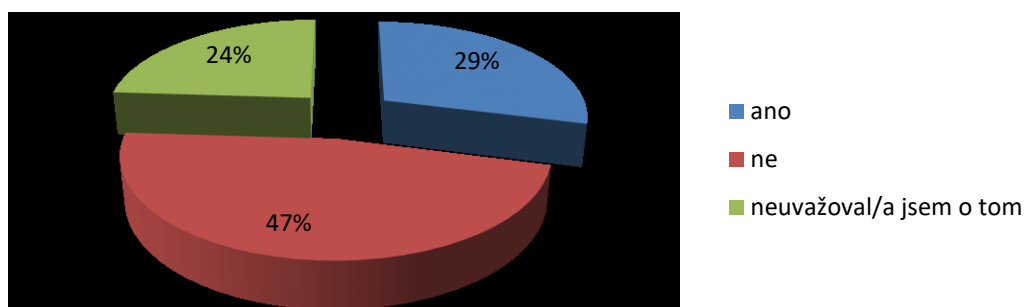
Třetí položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. 39 % respondentů by si přálo trávit svůj volný čas se svými přáteli. Z našeho výzkumu sice vyplývá, že respondenti tráví hodně času na sociálních sítích, ale i přesto by nejraději svůj volný čas strávili se svými přáteli. Mimoškolním aktivitám se nejraději ve svém volném čase věnuje 29 % respondentů. Mimoškolní aktivity vidíme jako velmi prospěšné, obzvláště pro děti této věkové kategorie. Dále 22 % respondentů uvádí, že svůj volný čas věnuje aktivitám v rodinném kruhu. Zbývajících 10 % respondentů upřednostňuje pro svůj volný čas sociální sítě.

Kolik hodin průměrně denně trávíš na sociálních sítích?

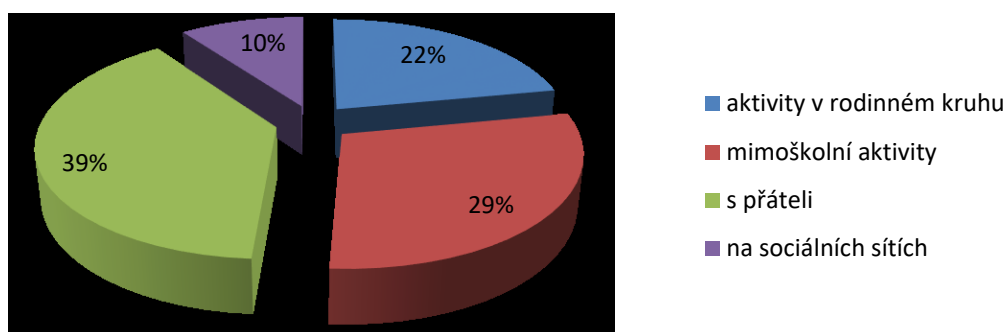
Graf 10: Kolik hodin průměrně denně trávíš na sociálních sítích?

Dovedeš si představit trávit několik dnů, bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě?

Graf 13: Dovedeš si představit trávit několik dnů, bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě?

Jak nejraději trávíš svůj volný čas?

Graf 3: Jak nejraději trávíš svůj volný čas?

Z výzkumu tedy vyplývá, že respondenti tráví poměrně hodně času na sociálních sítích, což může mít negativní vliv na školní přípravu a na fyzické a sociální aktivity. Místo času tráveného na sociálních sítích, by se měly spíše děti věnovat své rodině. Dále náš výzkum zjistil, že většina respondentů si nedovede představit trávit několik dnů bez možnosti přístupu na internet. Víme, že možnosti připojení k internetu se rozšířili, díky bezdrátovým přenosům se mohou respondenti připojit z jakéhokoliv místa. Nutné je zvážit do jaké míry je to prospěšné, zda toto nemá dopad na psychické zdraví a nemůže vést také k závislosti. Z našeho výzkumu vyplynulo, že většina respondentů si přeje trávit svůj volný čas s přáteli. Dále vyplynulo, že velmi nízké procento dotazovaných si přeje trávit svůj volný čas v rodinném kruhu. Je zřejmé, že rodina by měla mít více společných aktivit a trávit svůj volný čas pohromadě.

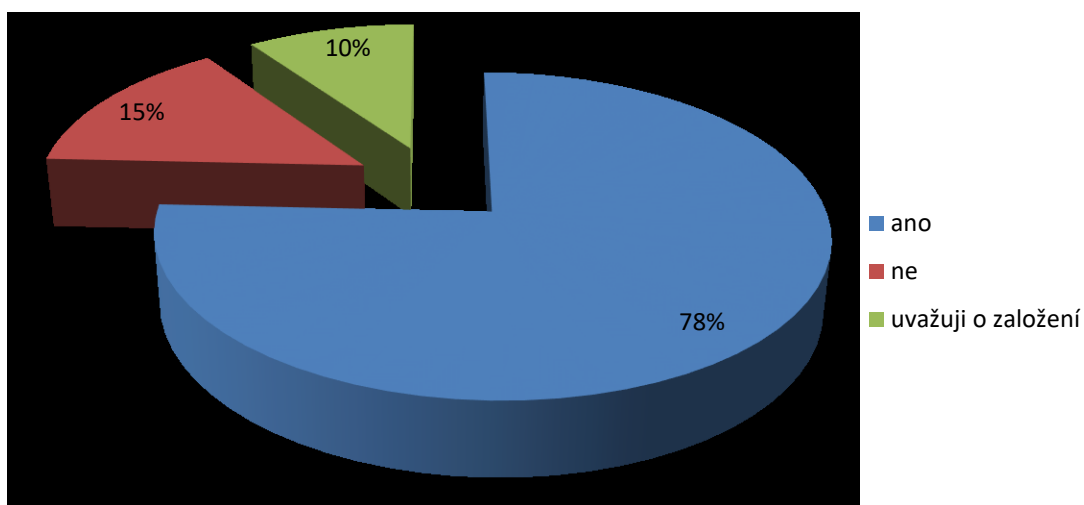
3. Výzkumná otázka:

Používají rodiče dětí při komunikaci se svými dětmi sociální sítě?

Třetí výzkumnou otázkou chceme zjistit, zda rodiče dětí komunikují se svými dětmi prostřednictvím sociálních sítí. Na tuto výzkumnou otázku se ptáme třetí a druhou položkou dotazníku. (*Využíváte internetové sociální sítě?, Jakým způsobem nejčastěji komunikujete se svými dětmi?*). Třetí položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že 78 % respondentů využívá internetové sítě. Z našeho výzkumu vidíme, že je již běžné internetové připojení u našich respondentů, které je považováno v naší technologicky vyspělé zemi v podstatě za samozřejmost. Dále 15 % respondentů vůbec nevyužívá internetové sociální sítě. Zbývajících 10 % respondentů uvažuje o tom, že by si založili účet na sociálních sítích a začali jejím prostřednictvím komunikovat. Respondenti si uvědomují, že prostřednictvím sociálních sítí se mohou rychle spojit s lidmi, které již znají v reálném světě, tudíž o založení účtu uvažují.

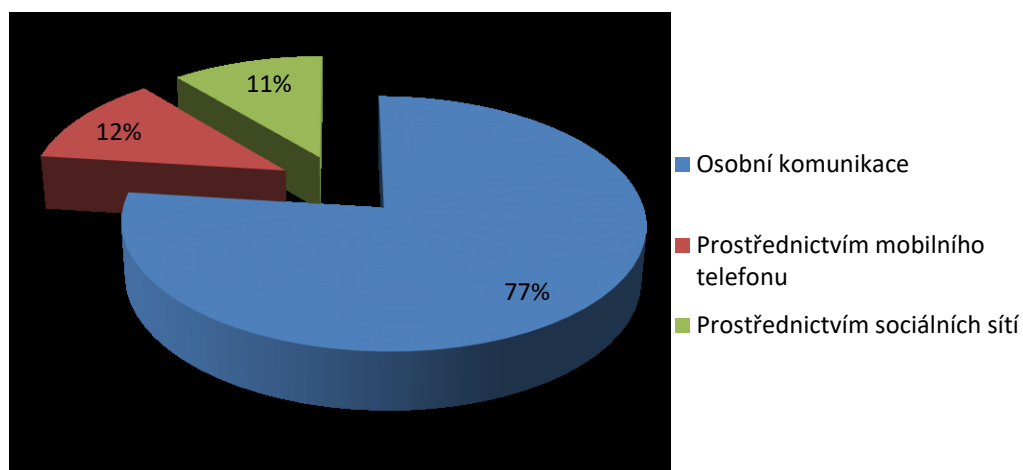
Druhá položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Zjišťovali jsme, jaký způsob preferují při komunikaci rodiče se svými dětmi. Z výzkumu vyplývá, že 77 % respondentů se svými dětmi komunikuje osobně. Osobní komunikace mezi členy rodiny je velmi důležitá, je to podmínkou zdravého rodinného prostředí. Dále zjišťujeme, že 12 % respondentů nejraději komunikuje s dětmi prostřednictvím mobilních telefonů. Respondenti vědí, že v dnešní moderní době mobilní telefon vlastní téměř každý, tudíž si myslí, že je to vhodný způsob komunikace. Zbývajících 11 % respondentů se svými dětmi nejraději komunikuje prostřednictvím sociálních sítí. Tudíž 23 % respondentů, kteří komunikují se svými dětmi pomocí mobilních telefonů nebo sociálních sítí, dělají obrovskou chybu. Toto má negativní vliv na výchovu dětí, protože tyto děti si potom myslí, že tato komunikace je lepší než osobní. Víme, že si děti přebírají model chování svých rodičů, tudíž absence osobní komunikace má dopad na to, že si tak děti neumí dobře osvojit výhody prosté osobní komunikace.

Využíváte internetové sociální sítě?

Graf 3: Využíváte internetové sociální sítě?

Jakým způsobem nejčastěji komunikujete se svými dětmi?

Graf 2: Jakým způsobem nejčastěji komunikujete se svými dětmi?

Z tohoto výzkumu vyplynulo, že většina respondentů využívá internetové sítě. Z našeho výzkumu vidíme, že je již běžné internetové připojení u našich respondentů, které je považováno v naší technologicky vyspělé zemi v podstatě za samozřejmost. Jen

nepatrná část respondentů nevyužívá sociální sítě. Osobní komunikaci se svými dětmi upřednostňuje většina respondentů, což má pozitivní vliv na rodinu. Víme, že osobní komunikace je mezi členy rodiny velmi důležitá, je to podmínkou zdravého rodinného prostředí. Zbývající část respondentů nejčastěji komunikuje se svými dětmi prostřednictvím komunikačních technologií.

4. Výzkumná otázka:

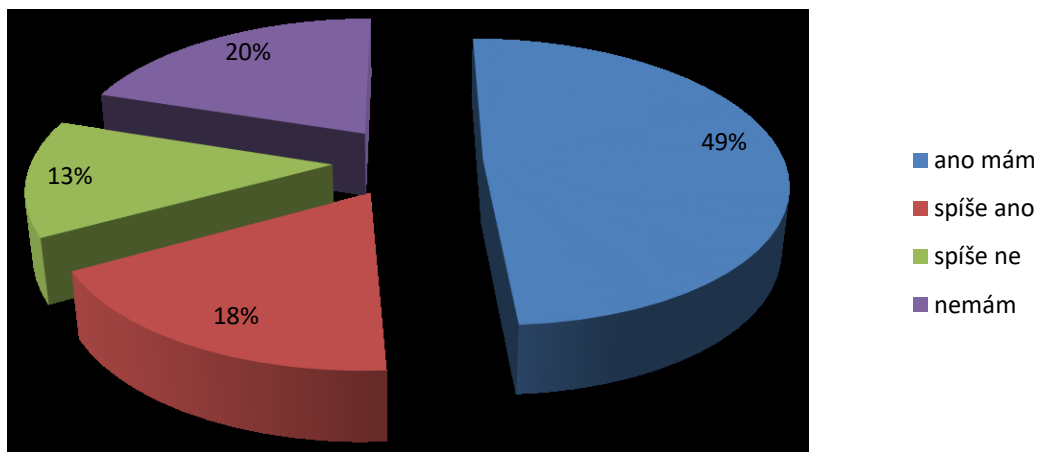
Je dohled a kontrola nad dětmi při používání internetu ze strany rodičů dostatečná?

Na tuto výzkumnou otázku se ptáme sedmou, čtvrtou a čtrnáctou položkou dotazníku. *(Máte kontrolu nad tím, co Vaše děti na sociálních sítích publikují, zveřejňují? Souhlasili jste se zřízením účtu na sociálních sítích u svých dětí?, Zajímají se tví rodiče, s kým komunikuješ na sociálních sítích?).* Sedmá položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že 49 % respondentů si myslí, že má kontrolu nad tím, co jejich děti publikují na sociálních sítích. Je patrné, že respondenti již přijali, že dnešní mladí lidé se do světa digitálních technologií přímo narodili, staly se jejich součástí. Dalších 18 %, respondentů se domnívá, že spíše mají kontrolu nad tím, čemu se jejich děti věnují na sociálních sítích. Pouhých 20 % respondentů, se domnívá, že nemají kontrolu nad svými dětmi, co publikují na sociálních sítích. Zbývajících 13 % spíše nemá přehled o tom, co jejich děti publikují a zveřejňují na sociálních sítích. Myslíme si, že tyto děti jsou ohroženy virtuálním prostředím a mohly by se stát terčem virtuálních útoků.

Na čtvrtou položku dotazníku měli respondenti možnost volby ze tří možností odpovědí a tato položka dotazníku je uzavřená. Z celkového počtu respondentů 55 % souhlasilo u svých dětí se zřízením účtu na sociálních sítích. Je patrné, že respondenti mají zájem a chtějí mít přehled o komunikaci svých dětí. Zatímco 29 % respondentů rozhodně nesouhlasí, aby jejich děti měly zřízen účet na některé sociální síti. Tito respondenti sice nesouhlasili se založením účtu, ale nemohou vědět, zda jejich děti si nezaložili účet na sociálních sítích bez jejich vědomí. Zbývajících 16 % respondentů nevědí, zda jejich děti mají založený účet na sociálních sítích.

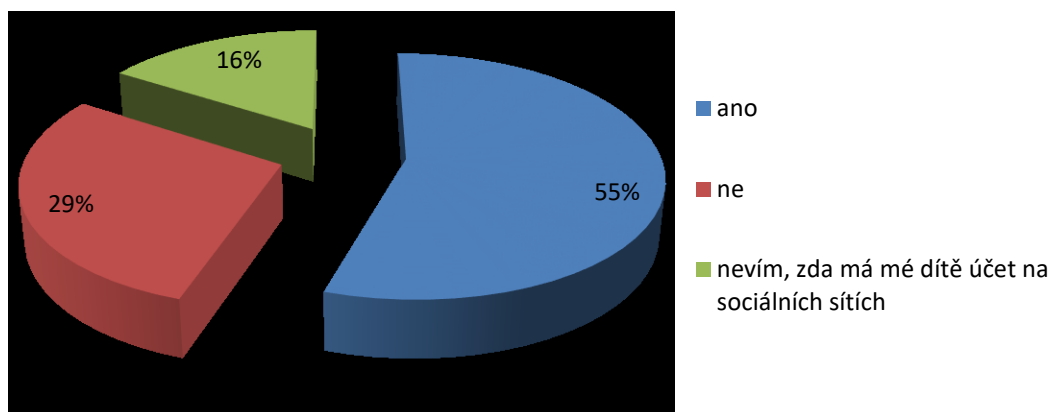
Čtrnáctou položkou dotazníku zjišťujeme, zda se respondenti zajímají o komunikaci svých dětí na sociálních sítích. Tato položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli možnost volby ze čtyř možností. Z tohoto výzkumu vyplývá, že 49 % respondentů má zájem, s kým jejich děti komunikují na sociálních sítích. Respondenti se domnívají, že nad dětmi je nutný dohled při činnosti s počítačem a zvláště internetem. Dalších 19 % dotazovaných respondentů, se spíše také zajímá o komunikaci svých dětí na sociálních sítích. Celkem 16 % dotazovaných respondentů nejeví zájem o komunikaci svých dětí na sociálních sítích. Stejný počet respondentů spíše nezajímá komunikace jejich dětí na internetu. Tento nezájem ze strany rodičů není nejvhodnější. My si myslíme, že je potřebná správná míra kontroly, nesmí být však nadměrná a nepříjemná pro dítě. Někdy je rozumné zavést pro jistotu u mladších dětí některé z ochranných opatření, jen je potřeba dát pozor, aby důsledkem nebyl souboj o to, jak tato opatření obejít.

Máte kontrolu nad tím, co Vaše děti na sociálních sítích publikují, zveřejňují?

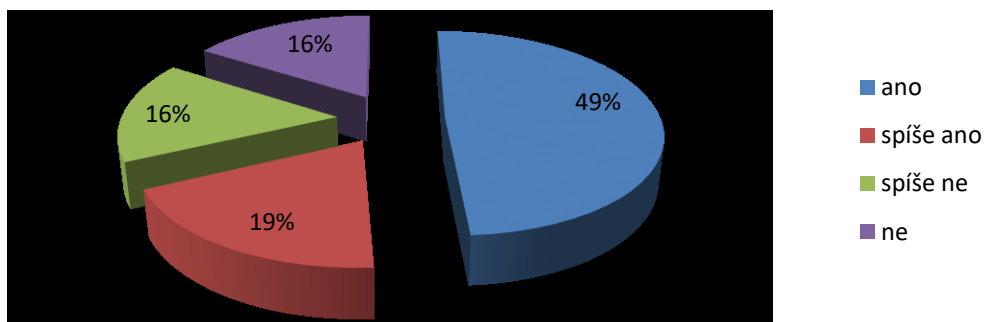
Graf 7: Máte kontrolu nad tím, co Vaše děti na sociálních sítích publikují, zveřejňují?

Souhlasili jste se zřízením účtu na sociálních sítích u svých dětí?

Graf 4: Souhlasili jste se zřízením účtu na sociálních sítích (Facebook, Twitter, Instagram) u svých dětí?

Zajímají se tví rodiče, s kým komunikuješ na sociálních sítích?

Graf 14: Zajímají se tví rodiče, s kým komunikuješ na sociálních sítích?

Z tohoto výzkumu vyplynulo, že většina respondentů si myslí, že má kontrolu nad tím, co jejich děti publikují na sociálních sítích. Je patrné, že respondenti již přijali, že dnešní mladí lidé se do světa digitálních technologií přímo narodili. Z celkového více jak polovina respondentů souhlasila u svých dětí se zřízením účtu na sociálních sítích. Je zřejmé, že respondenti mají zájem a chtějí mít přehled o komunikaci svých dětí. Zatímco pouhá třetina respondentů rozhodně nesouhlasí, aby jejich děti měly zřízen účet na některé sociální síti. Tito respondenti sice nesouhlasili se založením účtu, ale nemohou vědět, zda jejich děti si nezaložili účet na sociálních sítích bez jejich vědomí. Z tohoto výzkumu vyplývá, že většina rodičů má zájem, s kým jejich děti komunikují na sociálních sítích. Rodiče se domnívají, že nad dětmi je nutný dohled při činnosti s počítačem a zvláště s internetem.

5. Výzkumná otázka:

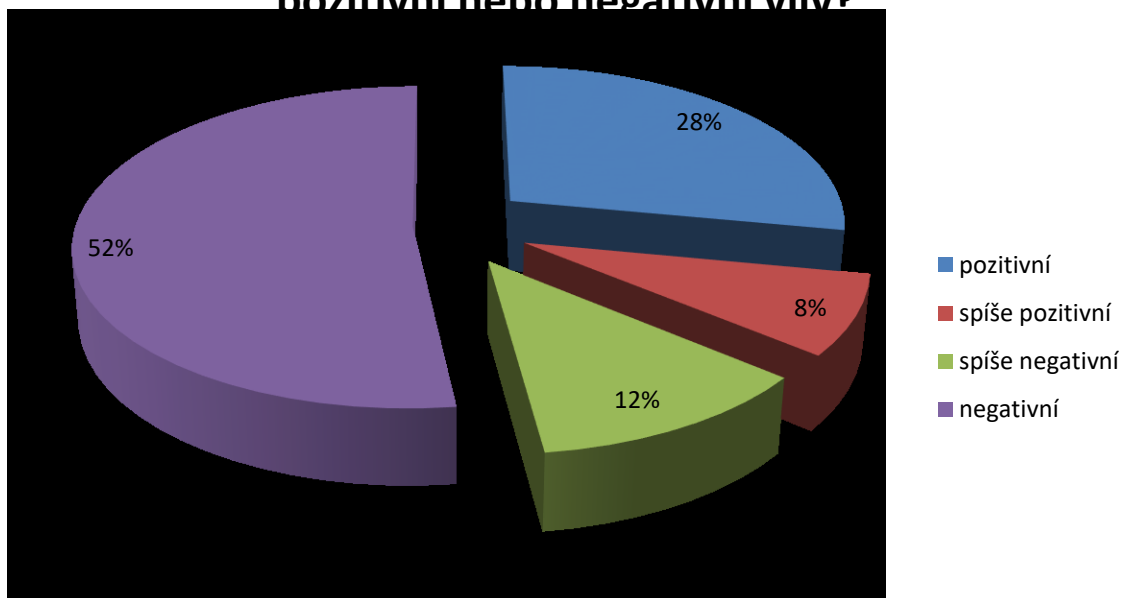
Jsou sociální sítě spíše přínos nebo negativum pro děti mladšího školního věku?

Na tuto výzkumnou otázku se ptáme desátou, osmou a šestnáctou položkou dotazníku. (*Myslíte, že má využívání sociálních sítí na děti pozitivní nebo negativní vliv? Pokud chcete potrestat své děti, zakazujete jim přístup na internet ?, Máš pocit, že tví rodiče věnují více času sociálním sítím než tobě?*). Desátá položka dotazníku je otevřená a respondenti měli možnost napsat své vyjádření. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že 52 % respondentů se domnívají, že mají sociální sítě negativní vliv na jejich děti. Dále zde máme respondenty, kteří se domnívají, že sociální sítě mají spíše negativní vliv. Takto odpovídalo 12 % respondentů. Respondenti se obávají, že sociální sítě mají vliv na zdraví a chování svých dětí. Je pravdou, že existuje řada výzkumných studií, které mluví o negativním dopadu na psychické i fyzické zdraví dětí. Další část dotazovaných, konkrétně 28 % respondentů se domnívá, že sociální sítě mají pozitivní vliv na jejich děti. Zbývajících 8 % respondentů si také myslí, že sociální sítě mají spíše pozitivní vliv. Respondenti se domnívají, že je výhodou pro jejich děti naučit se používat elektronická zařízení již v raném věku. Akceptují, že jejich děti se naučí dříve používat moderní elektronická zařízení než oni. Domnívají se, že jejich děti se v dnešní době již neobejdou bez moderních technologií.

Dále jsme zjišťovali, zda respondenti při trestání svých dětí využívají zákaz internetu. Respondenti nám na tuto výzkumnou otázku odpovídali prostřednictvím osmé položky dotazníku. Tato položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli možnost na výběr ze tří možností odpovědí. Zákaz připojení na internet nevyužívá jako trest 39 % respondentů. Respondenti si myslí, že pokud by radikálně zakazovali dětem přístup na internet, hledali by cesty jak toto opatření obejít. Tito respondenti využívají jiná zákazová opatření. Celkem 34 % respondentů se domnívá, že je vhodné občas využít a zakázat svým dětem přístup na internet, pokud je potřebují nějakým způsobem potrestat. Zbýlých 27 % respondentů si myslí, že je velmi vhodné při potrestání svých dětí zakázat přístup k internetu.

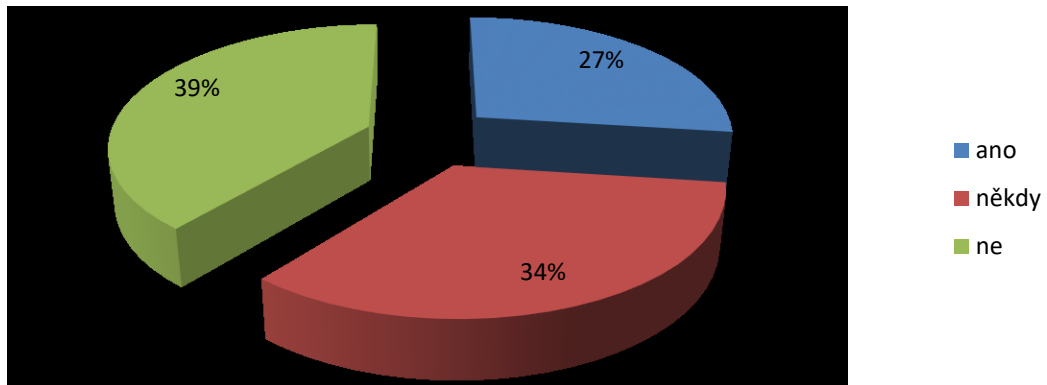
Šestnáctou položkou dotazníku zjišťujeme, kolik času věnují rodiče svým dětem. Tato položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli možnost na výběr ze čtyř možností. V poměru největší část dotazovaných respondentů což je 71 % se domnívá, že jim rodiče věnují dostatek svého volného času. Rodiče dětí netráví na sociálních sítích čas, který by měl být věnován jejich dětem. K těmto respondentům se přiklání 19 % dotazovaných. Pouhých 8 % respondentů se domnívá, že se jejich rodiče věnují více sociálním sítím. Zbývající 2 % se spíše také přiklání k těmto respondentům.

Myslíte, že má využívání sociálních sítí na děti pozitivní nebo negativní vliv?

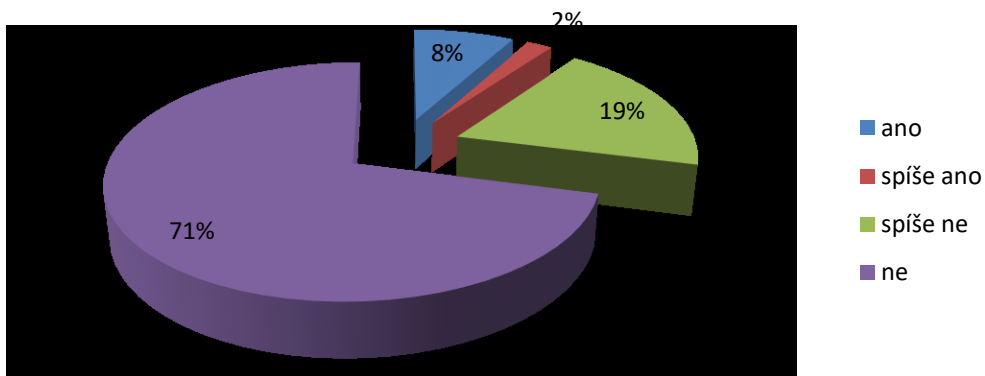
Graf 10: Myslíte, že má využívání sociálních sítí na děti pozitivní nebo negativní vliv?

Pokud chcete potrestat své děti, zakazujete jim přístup na internet?

Graf 8: Pokud chcete potrestat své děti, zakazujete jim přístup na internet?

Máš pocit, že tví rodiče věnují více času sociálním sítím než tobě?

Graf 16: Máš pocit, že tví rodiče věnují více času sociálním sítím než tobě?

Z tohoto výzkumu vyplynulo, že většina respondentů se domnívají, že mají sociální sítě negativní vliv na jejich děti. Respondenti se obávají, že sociální sítě mají vliv na zdraví a chování svých dětí. Pouhá třetina respondentů si myslí, že sociální sítě mají na jejich děti pozitivní vliv. Domnívají se, že jejich děti se v dnešní době již neobejdou bez moderních technologií. Zákaz připojení na internet nevyužívá jako trest třetina respondentů. Další třetina respondentů se domnívá, že je vhodné občas využít zákaz přístupu na internet. Zbylá třetina respondentů si myslí, že je vhodné pokud chtějí potrestat své děti zakázat jim

přístup k internetu. V poměru největší část dotazovaných respondentů se domnívá, že jim rodiče věnují dostatek svého volného času. Rodiče dětí netráví na sociálních sítích čas, který by měl být věnován jejich dětem.

Hlavní výzkumná otázka:

Jaký vliv mají virtuální sociální sítě na rodinné prostředí?

Hlavní výzkumnou otázku jsme zařadili až na závěr výzkumného šetření a to z důvodu, že u této otázky budeme shrnovat a sumarizovat celý výzkum a všechny zjištěné informace, které nám výzkum přinesl. Náš výzkum se v první řadě zaměřuje na vliv virtuálních sítí na rodinné prostředí dětí mladšího školního věku.

Z našeho výzkumu vyplynulo, že více jak polovina respondentů vyjadřuje své emoce nejraději na internetu. Vidíme, že v dnešní moderní době bude asi vzájemná komunikace v rodině problémem, protože děti své emoce raději vyjadřují na sociálních sítích. Děti by měly volit při vyjadřování emocí spíše rodinné prostředí, které by jim mělo naplňovat základní psychické potřeby a především pocit jistoty a bezpečí.

Dále náš výzkum zjišťoval, kolik volného času děti věnují sociálním sítím. Z našeho výzkumu vyplývá, že 28 % respondentů tráví na sociálních sítích průměrně 3 hodiny denně a 27 % respondentů tráví na sociálních sítích víc jak 3 hodiny denně. Z výzkumu tedy vyplývá, že respondenti tráví poměrně hodně času na sociálních sítích, což může mít negativní vliv na školní přípravu a na fyzické a sociální aktivity. Místo času tráveného na sociálních sítích, by se měly spíše děti věnovat své rodině. Nejsilnějším citovým vztahem dítěte je vztah k rodičům. Náš výzkum dále zjišťoval, jak děti nejraději tráví svůj volný čas. Pouhých 22 % respondentů si přeje trávit svůj volný čas v rodinném kruhu. Je zřejmé, že rodina by měla mít více společných aktivit a trávit svůj volný čas pohromadě. Realizace volného času rodiny je ale podmíněná způsobem jejího života, nebo časovými a hmotnými předpoklady vytvářenými pro volnočasovou činnost.

Osobní komunikaci se svými dětmi upřednostňuje většina respondentů, což má pozitivní vliv na rodinu. Víme, že osobní komunikace je mezi členy rodiny velmi důležitá, je to podmínkou zdravého rodinného prostředí. Zbylých 23 % respondentů nejčastěji komunikuje se svými dětmi prostřednictvím mobilního telefonu nebo prostřednictvím sociálních sítí. **Respondenti, kteří komunikují se svými dětmi pomocí mobilních telefonů nebo sociálních sítí, dělají obrovskou chybu. Toto má negativní vliv**

na výchovu dětí, protože tyto děti si potom myslí, že tato komunikace je lepší než osobní. Víme, že si děti přebírají model chování svých rodičů, tudíž absence osobní komunikace má dopad na to, že si tak děti neumí dobře osvojit výhody prosté osobní komunikace.

Z našeho výzkumu dále vyplynulo, že většina respondentů si myslí, že má kontrolu nad tím, co jejich děti publikují na sociálních sítích. Vidíme, že pro respondenty je dohled a kontrola velmi důležitá což by mělo být samozřejmostí. Dále také vidíme, že většina rodičů se zajímá o to, s kým jejich děti komunikují na sociálních sítích. Pro zdravé rodinné prostředí je nejdůležitější zájem rodičů a je potřebné mít přehled o svých dětech.

Ve výzkumu jsme také zjišťovali, kolik času věnují rodiče svým dětem. V poměru největší část dotazovaných se domnívá, že jim rodiče věnují dostatek svého volného času. Rodiče dětí netráví na sociálních sítích čas, který by měl být věnován jejich dětem.

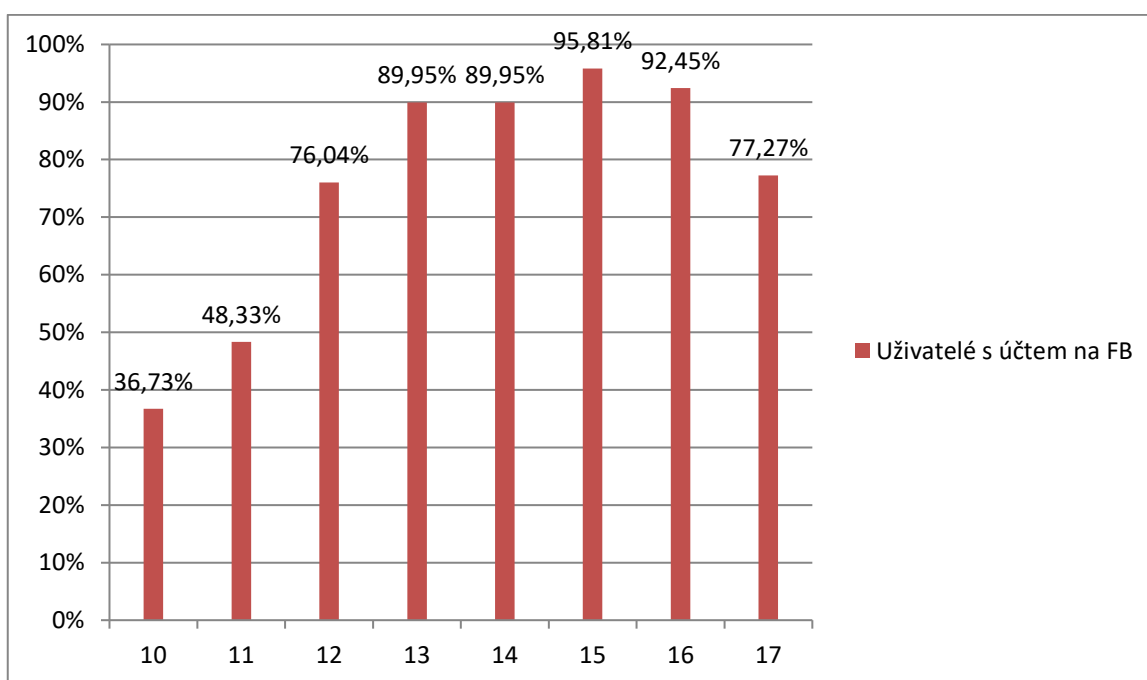
V závěru výzkumu jsme se zaměřili na vliv využívání sociálních sítí na děti. K negativnímu vlivu sociálních sítí se přiklání 70 % respondentů. Respondenti se obávají, že sociální sítě mají vliv na zdraví a chování svých dětí. Zbylá část dotazovaných se domnívá, že sociální sítě mají pozitivní vliv na jejich děti. Domnívají se, že jejich děti se v dnešní době již neobejdou bez moderních technologií. Z výzkumu vyplynulo, že sociální sítě, mají jednoznačně negativní vliv na rodinné prostředí.

5.2 Diskuse

V rámci diskuse, což je porovnání našeho výzkumu s jinými se zaměříme na problematiku Facebooku. Nejdříve se podíváme na věkovou strukturu dětských uživatelů Facebooku, protože se věková hranice uživatelů sociálních sítí stále snižuje. Dále se zaměříme na čas trávený v tomto prostředí, a proč děti využívají Facebook a co na něm nejčastěji dělají. Lze předpokládat, že trávení online tří a více hodin denně je na úkor času věnovanému školní přípravě, fyzickým a sociálním aktivitám. Čas trávený online nahrazuje zpravidla zdravější a užitečnější možnosti. Jako zdroj informací nám slouží výzkum Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci – **České děti a Facebook 2015**. Výzkum zjišťoval využívání sociální sítě Facebook. Zjistil, že sociální síť využívá 78,9% českých dětí. Děti využívají Facebook velmi aktivně – zaměříme-li se na respondenty mladší 13let, zjišťujeme, že z nich má na Facebooku účet více než polovina (59,3%). Tyto děti nerespektují minimální věkovou hranici pro vstup na Facebook – tedy hranici 13 let věku.

Výzkum zjišťuje, že s přibývajícím věkem dítěte roste podíl uživatelů, kteří aktivně sociální síť Facebook využívají. Ve věku 11 let má 48,33 % respondentů účet na Facebooku, u respondentů ve věku 12 let je již podíl uživatelů 76,04 %. Podle sdělení respondentů 92 % rodičů ví, že má jejich dítě účet na sociální síti Facebook.

Obrázek 3 - Uživatelé sociální sítě Facebook ve věku 10-17 let

Zdroj: <http://www.e-bezpeci.cz> © 2017

Děti tráví na Facebooku velké množství času, řada z nich je připojena 24 hodin denně (zejména prostřednictvím mobilních telefonů). Více jak 60 % z nich používá Facebook aktivně více než hodinu denně, téměř 33 % dokonce více než 3 hodiny denně.

Nyní se dostáváme již k samotnému srovnání našeho výzkumu. Zatímco zmiňovaný výzkum Pedagogické fakulty nám udává, že sociální síť využívá 78,9% českých dětí, náš výzkum již udává, že 95% dětí má založen profil na sociální síti, což je podstatně více, než v roce 2015, kdy se uskutečnil výzkum na Pedagogické Fakultě. Z našeho výzkumu také vyplynulo, že 78% dětí si zakládá profil na sociálních sítích za účelem získání nových přátel, to tedy dokazuje, že je to největší motivace, která vede děti k založení profilu.

Dále výzkum uvádí, že ve věku 11 let má 48,33% respondentů účet na Facebooku a u respondentů ve věku 12 let je již podíl uživatelů 76,04 %. Z našeho výzkumu vyplývá, že 61 % žáků ve věku 11 let má účet na Facebooku, což je podstatně vyšší procento, než udává výzkum fakulty, který zmiňuje, že ve věku 11 let má 48.33 % respondentů účet na Facebooku. Při srovnávání dvanáctiletých dětí v našem výzkumu má pouhých 65 % dětí založen profil, což je podstatně méně než udává výzkum pedagogické fakulty, který uvádí podíl dvanáctiletých uživatelů Facebooku 76,04%.

Pedagogická fakulta dále zkoumala, zda rodiče mají přehled o svých dětech ohledně sociálních sítí. Podle sdělení respondentů 92 % rodičů ví, že má jejich dítě účet na sociální síti Facebook. Což podle našeho názoru bylo již ve výzkumu Pedagogické fakulty z roku 2015 velmi vysoké procento. Z našeho výzkumu vyplývá, že 55 % rodičů souhlasilo se zřízením účtu na sociálních sítích u svých dětí, 29% respondentů se založením účtu nesouhlasilo a 16% neví, zda má jejich dítě účet na sociálních sítích. Nyní srovnáme oba tyto výzkumy, kdy valná většina rodičů, což je 92% věděla, že jejich děti měly účet na sociální síti, jak uvedla Pedagogická fakulta, ale náš výzkum udává, zda rodiče souhlasili se zřízením účtu na sociálních sítích, tudíž souhlas dětem dalo jen 55 % respondentů. Z našeho výzkumu je patrné, že větší polovina rodičů svým dětem sociální síť schvaluje a má přehled o svých dětech.

5.3 Doporučení pro praxi

Škola a zejména rodiče by neměli podceňovat vliv sociálních sítí a oblasti mediální výchovy by měli věnovat dostatečné množství času. Děti dělají pouze to, co dělají ostatní a nejsou schopny rozlišit, zda je to pro ně dobře či špatně. Nepřiměřené používání výpočetní techniky se bezesporu podepisuje na zdravotním, psychickém a sociálním vývoji dítěte. Neustále se zvyšující počet obézních dětí je známkou špatného životního stylu, který je podporován právě těmito aplikacemi. Pro rodiče je samozřejmě mnohem jednodušší nechat dětem v tomto směru „volné ruce“, ale kdo jiný, než právě rodiče by se dětem měl více věnovat. Rodiče a škola má zcela jistě na děti největší vliv a především oni by měli pomáhat dětem organizovat jejich volný čas a přijímat preventivní opatření, kterými by vymezily pro obě strany přijatelná pravidla.

Škola již zareagovala na tuto danost a zahrnují práci s počítačem do obsahu vzdělávání. *„S počítači se tak děti seznamují ve škole, školních družinách a klubech, ve střediscích volného času dětí a mládeže nebo samostatných centrech počítačových her (a ovšem doma, u rodičů v práci, u kamarádů).* Volný čas by měl plnit mimo jiné funkce odpočinkové, rekreační a zájmové. Všechny tyto činnosti by měli vést k odpočinku a načerpání nových sil pro další den, pro další pracovní či vzdělávací činnosti. Dlouhodobá „zábava“ na počítači, však velmi zaměstnává myšlení, psychicky i tělesně vyčerpává (Hofbauer 2004, s. 135).

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsme se zaměřili na sociální sítě a jejich vliv na děti a rodinu. **Cílem této bakalářské práce bylo zamyslet se nad rolí sociálních sítí v životě žáků mladšího školního věku.** Téma jsme volili pro svou aktuálnost, jelikož žijeme v době rychle se rozvíjejících moderních technologií, kdy se věková hranice dětí užívající internet neustále snižuje.

V teoretické části jsme se pokusili o zpracování dostupné literatury a relevantních informací týkajících se tohoto tématu. V první kapitole jsme se zaměřili na vymezení sociálních sítí obecně, popsali jsme typy sociálních sítí a zmínili jsme tři významné osobnosti, které se jimi zabývaly. Dále jsme upřesnili pojem strukturální díra. Ve druhé kapitole jsme se zabývali různými typy prostředí, které ovlivňují žáky mladšího školního věku. Ve třetí kapitole jsme definovali kyberprostor, popsali jsme negativní jevy, jako jsou kyberšikana a sexting. Dále jsme zmínili nadměrné užívání internetu a zaměřili se také na dopad na školní prospěch a fyzické zdraví. V závěru teoretické části jsme popsali preventivní opatření, které můžeme použít při závislostech na internetu.

V praktické části bylo provedeno výzkumné šetření, s cílem zjistit „Vliv sociálních sítí na rodinu žáků 1. stupně ve Zlínském kraji“. Tento výzkum byl proveden kvantitativní formou, data byla získána prostřednictvím dotazníků. Jako výzkumný soubor jsme zvolili žáky prvního stupně Základních škol ve Zlínském kraji a druhý výzkumný soubor tvořili jejich rodiče.

Z našeho výzkumu vyplynulo, že děti se svými přáteli upřednostňují jinou komunikaci než osobní. Je zřejmé, že elektronická komunikace je trendem dnešní doby a je zejména u mládeže velmi oblíbená. Také jsme zjistili, že děti své emoce raději vyjadřují na sociálních sítích. Vidíme, že v dnešní moderní době bude asi vzájemná komunikace problémem, především v rodině, tudíž by děti měly volit k vyjadřování emocí spíše rodinné prostředí. Ztrácí se přirozený přenos kulturních vzorců, děti se tak neučí nápodobou sociálních rolí, nebudou umět komunikovat s druhými tváří v tvář, nebudou rozumět vyjadřování pocitů, potřeb a nálad a tím bude docházet k velkému množství interpersonálních konfliktů. Dále jsme zjišťovali, kolik volného času děti věnují sociálním sítím. I když děti uváděly, že preferují osobní komunikaci před elektronickou, přesto jich nejvíce trávilo více jak 3 hodiny denně při elektronické komunikaci. Místo času tráveného na sociálních sítích, by se děti měly spíše věnovat své rodině. Je zřejmé, že rodina by měla

mít více společných aktivit. Dále jsme zjistili, že většina rodičů využívá osobní komunikaci se svými dětmi, což má pozitivní vliv na rodinu. Bohužel nepatrná část rodičů komunikuje se svými dětmi pomocí mobilních telefonů nebo sociálních sítí. Tito rodiče dělají obrovskou chybu, protože jejich děti mohou mít v budoucnu absenci prosté osobní komunikace. Z našeho výzkumu dále vyplynulo, že většina rodičů si myslí, že má kontrolu nad tím co jejich děti publikují na sociálních sítích, toto zjištění je pro nás velmi pozitivní. Pro zdravé rodinné prostředí je nedůležitější zájem rodičů a je potřebné mít přehled o svých dětech. V závěru výzkumu jsme se zaměřili na vliv sociálních sítí na rodinné prostředí. Většina rodičů se domnívá, že sociální sítě mají negativní vliv na jejich děti. Obávají se, že nepřiměřené používání výpočetní techniky se bezesporu podepisuje na zdravotním, psychickém a sociálním vývoji dítěte. Volný čas by měl plnit mimo jiné funkce odpočinkové, rekreační a zájmové. Tyto činnosti by měly vést k odpočinku a načerpání nových sil, avšak dlouhodobý čas strávený na internetu velmi zaměstnává myšlení, psychicky i tělesně vyčerpává. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že **sociální sítě mají jednoznačně negativní vliv na rodinné prostředí.**

Přínosem mé bakalářské práce je poskytnutí uceleného podkladu pro širokou veřejnost. Práce může být použita pro potřeby dalšího výzkumu. Věřím, že výsledky zpracovaného výzkumu by mohly být přínosem školám při tvorbě preventivních programů a jiných potřeb.

Závěrem tedy mohu konstatovat, že cíl bakalářské práce byl naplněn, jak v teoretické tak i v praktické rovině.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. AUKSTAKALNIS, S., BLATNER, D. *Reálně o virtuální realitě*. Brno : Jota, 1994, s. 7.
2. Bowe, G. 2010. Reading romance: *The impact Facebook rituals can have on a romantic relationship*. *Journal of comparative research in httpology and sociology*, 2, 60-76.
3. BOYD, D. M; ELLISON, N. B. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. *Journal of Computer – Mediated Communication* [online]. 2007, Vol. 13, No. 1, [cit. 15. 02. 2010]. Dostupné z www: <<http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>>. ISSN 1086101.
4. ČERNÁ, Alena et al. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 150 s. Psyché. ISBN 978-80-210-6374-7.
5. ECKERTOVÁ, Lenka a DOČEKAL, Daniel. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. Vyd. Brno: ComputerPress, 2013. 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.
6. Fitzpatrick, L. (2010). *Brief History: YouTube*. TIME, 21, p. 17 [Dostupné též z databáze EBSCOhost].
7. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.
8. KELLER, Jan. *Nejistota a důvěra, aneb, K čemu je modernitě dobrá tradice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 173 s. Studie; sv. 54. ISBN 978-80-7419-002-5.
9. KNOTOVÁ, Dana a kol. *Úvod do sociální pedagogiky: studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika*. 1. Vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 115 s. ISBN 978-80-210-7077-6.

10. KOPECKÝ, Kamil. *Moderní trendy v e-komunikaci*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2007. 98 s. ISBN 978-80-85783-78-0.
11. KRAUS, Blahoslav et al. *Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.
12. LEŠKO, Ladislav. *Náhled do sociální komunikace*. Tribun EU, 2008, 8 s. ISBN 978-80-7399-466-2.
13. LÉVY, P. Kyberkultura. *Zpráva pro radu Evropy v rámci projektu „Nové technologie: kulturní spolupráce a komunikace“*. Přeložili KAŠPAR, M., PRAVDOVÁ, A., 1. Vydání. Praha: Karolinum, 2001, 229 s. ISBN 80-246-0109-5.
14. LÉVY, P. Kyberkultura. *Zpráva pro radu Evropy v rámci projektu „Nové technologie: kulturní spolupráce a komunikace“*. Přeložili KAŠPAR, M., PRAVDOVÁ, A., 1. Vydání. Praha: Karolinum, 2001, 229 s. ISBN 80-246-0109-5.
15. NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 120 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-2957-2.
16. PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a web 2.0*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 118 s. ISBN 978-80-245-1272-3.
17. PAVLOVSKÁ, Marie. *Komunikace, týmová spolupráce a řešení problémových situací ve škole*. Pedagogická fakulta MU v Brně, 2004, 5-6 s. ISBN 80-86633-24-1.
18. Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). *Collegestudent's social network in gexperiences on Facebook*. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30, 228-236.
19. PETRUSEK Miroslav, MAŘÍKOVÁ Hana, VODÁKOVÁ Alena. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2 sv. ISBN 80-7184-311-3.

20. PŘADKA, Milan. *Vybrané problémy vztahu výchovy a prostředí: [Autoreferát doktor. Dis.]*. Brno: [s.n.], 1983. 44 s.
21. SCHELLMANN, B. et al. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. 1. Vydání. Praha: Europa – Sobotáles, 2004. 482 s. ISBN 80-86806-06-0.
22. SULER, J. *Cyberspace as Psychological Space. The Psychology of Cyberspace* [online]. 2002 [cit. 07. 04. 2010]
23. ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. V Praze: Triton, 2003. 158 s. Psychologická setkávání; sv. 6. ISBN 80-7254-360-1
24. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. A přeprac. Praha: Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.
25. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

Internetové zdroje:

1. Faruggia, R. 2013. Facebook and relationships: A study of how social media use is affecting long-term relationships. Dostupné z: <http://scholarworks.rit.edu/theses>
2. <http://great-business.eu/socialni-site-obecne.php>
3. <http://www.zdrojak.cz/redakce/jak-zacit-pouzivat-twitter/>, 2013-11-26 8:30
4. <https://www.czechcrunch.cz/2015/07/jak-vznikl-a-nasledne-uspel-instagram-jeho-zhodnota-se-dnes-odhaduje-na-35-miliard-dolaru/>
5. <https://www.zive.cz/clanky/microsoft-tlumi-provazani-s-facebookem-do-skypu-uz-se-pres-facebook-neprihlasite/sc-3-a-190775/default.aspx>
6. Sociální síť. Wikipedia. [online]. 18. 2. 2016. [cit. 24. 2. 2016]. Dostupné z: [74https://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%AD%C5%A5](https://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%AD%C5%A5)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Např. například

Tzv. takzvaně

Apod. Podobně

Aj. a jiné

Atd. a tak dále

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Oběti online obtěžování a kyberšikany podle pohlaví	38
Obrázek 2 - Zkušenost českých dětí se sextigem	40
Obrázek 3 - Uživatelé sociální sítě Facebook ve věku 10-17 let	66

SEZNAM GRAFŮ

Graf 4: Jaký způsob komunikace se svými přáteli upřednostňuješ?	50
Graf 11: Vyjadřují se ti emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?	51
Graf 10: Kolik hodin průměrně denně trávíš na sociálních sítích?	53
Graf 13: Dovedeš si představit trávit několik dnů, bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě?	53
Graf 3: Jak nejraději trávíš svůj volný čas?	54
Graf 2: Jakým způsobem nejčastěji komunikujete se svými dětmi?	56
Graf 3: Využíváte internetové sociální sítě?	56
Graf 4: Souhlasili jste se zřízením účtu na sociálních sítích (Facebook, Twitter, Instagram) u svých dětí?	59
Graf 7: Máte kontrolu nad tím, co Vaše děti na sociálních sítích publikují, zveřejňují?	59
Graf 14: Zajímají se tví rodiče, s kým komunikuješ na sociálních sítích?	60
Graf 10: Myslíte, že má využívání sociálních sítí na děti pozitivní nebo negativní vliv? ..	62
Graf 8: Pokud chcete potrestat své děti, zakazujete jim přístup na internet?.....	63
Graf 16: Máš pocit, že tví rodiče věnují více času sociálním sítím než tobě?	63

SEZNAM PŘÍLOH

P1 dotazník pro žáky

P2 dotazník pro rodiče

P3 vyhodnocení jednotlivých otázek dotazníku pro žáky

P4 vyhodnocení jednotlivých otázek pro rodiče

P1 - Dotazník

Milá žákyně, milý žáku,

jmenuji se Lenka Haluzová a jsem studentkou 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Prosím Tě o vyplnění dotazníku. Dotazník je **anonymní**. Všechny údaje považuji za důvěrné a budou použity pouze pro mou bakalářskou práci. Prosím o vyplnění všech otázek, pokud není uvedeno jinak. Předem děkuji za spolupráci.

- 1) Jsem: Chlapec Dívka

- 2) Můj věk
 - a) 10
 - b) 11
 - c) 12

- 3) Jak nejraději trávíš svůj volný čas?
 - a) aktivity v rodinném kruhu
 - b) mimoškolní aktivity
 - c) s přáteli
 - d) na sociálních sítích

- 4) Jaký způsob komunikace se svými přáteli upřednostňuješ?
 - a) Prostřednictvím sociálních sítí
 - b) Prostřednictvím mobilního telefonu (volání, sms zprávy)
 - c) Osobní komunikace

- 5) Máš profil na Facebooku nebo jiné sociální síti (např. Twitter, Instagram, Youtube)?
 - a) ano
 - b) ne

- 6) Odkud se připojuješ k sociálním sítím?

- a) z počítače (notebook)
- b) mobilní telefon
- c) tablet
- d) nepřipojuji se k sociálním sítím

7) Uvádíš na sociálních sítích pravdivé údaje?

- a) Ano vždy
- b) Občas ne
- c) Vždy ne
- d) Nemám založen profil na žádné sociální síti

8) V kolika letech jsi si založil/a účet na sociální síti? (K vhodné odpovědi udělej křížek a pokud nemáš účet, tak přeskoč otázku)

	Facebook	Twitter	Instagram
Věk 6-9			
Věk 10-12			
Se souhlasem rodičů			
S vědomím rodičů			

9) Co tě vedlo k založení profilu na sociální síti? (Pokud nemáš profil, tak přeskoč otázku)

- a) Zvědavost
- b) Přítomnost mých přátel na sociálních sítích
- c) Slyšela jsem o výhodách Facebooku
- d) Náhodně jsem při surfování na internetu narazil/a na Facebook a založil/a jsem si účet

10) Kolik hodin průměrně denně strávíš na sociálních sítích? (Pokud nemáš profil, tak přeskoč otázku)

- a) do 1 h
- b) do 2 h
- c) do 3 h
- d) více jak 3 h

- 11) Vyjadřují se ti emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?
- a) ano, na internetu jsem otevřenější
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 12) Získal/a jsi díky sociálním sítím nové přátele?
- a) ano
 - b) ne
- 13) Dovedeš si představit trávit několik dnů, bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě?
- a) ano
 - b) ne
 - c) neuvažoval/a jsem o tom
- 14) Zajímají se tví rodiče, s kým komunikuješ na sociálních sítích?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 15) Komunikuješ i s rodiči prostřednictvím sociálních sítí?
- a) ano
 - b) občas
 - c) ne
- 16) Máš pocit, že tví rodiče věnují více času sociálním sítím než tobě?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne

P2 - Dotazník

Milá paní, milý pane,

jmenuji se Lenka Haluzová a jsem studentkou 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Prosím Vás o vyplnění krátkého dotazníku. Dotazník je **anonymní**. Všechny údaje považuji za důvěrné a budou použity pouze pro mou bakalářskou práci. Prosím o vyplnění všech otázek, pokud není uvedeno jinak. Předem děkuji za spolupráci.

- 1) Jste: Muž Žena

- 2) Jakým způsobem nejčastěji komunikujete se svými dětmi?
 - a) Osobní komunikací
 - b) Prostřednictvím mobilního telefonu
 - c) Prostřednictvím sociálních sítí

- 3) Využíváte internetové sociální sítě?
 - a) ano
 - b) ne
 - c) uvažuji o založení

- 4) Souhlasili jste se zřízením účtu na sociálních sítích (Facebook, Twitter, Instagram) u svých dětí?
 - a) ano
 - b) ne
 - c) nevím, zda má mé dítě účet na sociální síti

- 5) Sdílíte s Vašimi dětmi společné fotky na internetových sociálních sítích?
 - a) ano
 - b) občas
 - c) ne

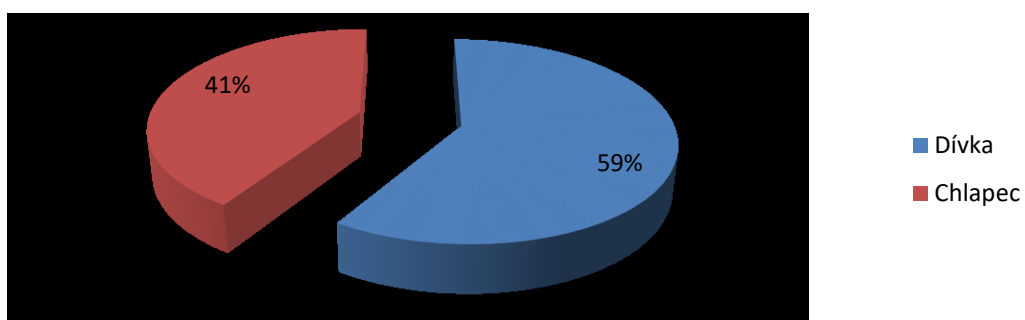
- 6) Rozhodujete o tom, kolik času denně mohou trávit Vaše děti na internetu a především na sociálních sítích?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 7) Máte kontrolu nad tím, co Vaše děti na sociálních sítích publikují, zveřejňují?
- a) ano mám
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) nemám
- 8) Pokud chcete potrestat své děti, zakazujete jim přístup na internet?
- a) ano
 - b) někdy
 - c) ne
- 9) Myslíte si, že by se Vám vaše děti svěřily s případnou Kyberšikanou?
- a) ano svěřili
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
 - e) nevím, neuvažoval/a jsem o tom
- 10) Myslíte, že má využívání sociálních sítí na děti pozitivní nebo negativní vliv?
prosím, vypište

P 3 vyhodnocené jednotlivých otázek dotazníku pro žáky

GRAFY – ŽÁCI

Graf 1: Graf popisuje první položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze dvou odpovědí. Graf znázorňuje procentuální zastoupení chlapců a dívek z celkového počtu respondentů. Dotázáno bylo 59 % dívek a 41 % chlapců z celkového počtu respondentů.

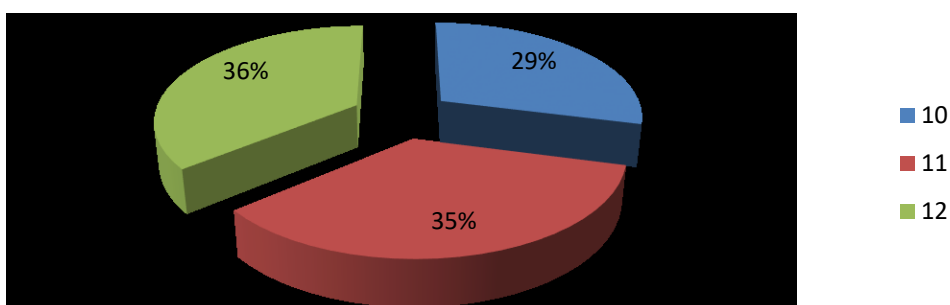
Pohlaví

Graf 1: Pohlaví

Graf 2: Graf popisuje druhou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností. Graf zobrazuje zastoupení dotázaných respondentů podle věku. Největší podíl mají respondenti ve věku 12 let a to 36 %. Dále 35 % jsou zastoupeni respondenti ve věku 11 let a 29 % jsou zastoupeni respondenti ve věku 10 let.

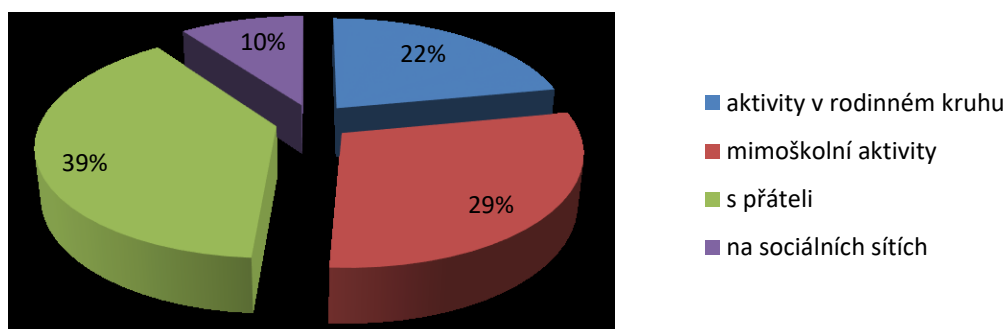
Můj věk

Graf 2 : Můj věk

Graf 3: Graf popisuje třetí položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř odpovědí. Celkem 39 % respondentů, tráví svůj volný čas se svými přáteli. Mimoškolním aktivitám se nejraději věnuje 29 % respondentů. 22 % respondentů uvádí, že svůj volný čas věnuje aktivitám v rodinném kruhu. Zbývajících 10 % respondentů upřednostňuje pro svůj volný čas sociální síť.

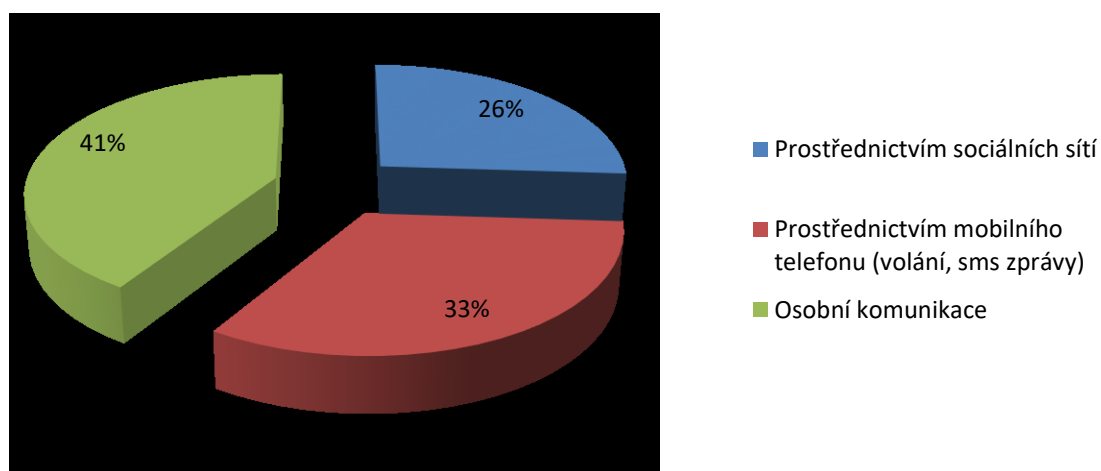
Jak nejraději trávíš svůj volný čas?

Graf 3: Jak nejraději trávíš svůj volný čas?

Graf 4: Graf popisuje čtvrtou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Celkem 41 % respondentů upřednostňuje osobní komunikaci se svými přáteli. Dalších 33 % respondentů komunikuje s přáteli prostřednictvím mobilního telefonu. Zbývajících 26 % respondentů preferuje komunikaci prostřednictvím sociálních sítí.

Jaký způsob komunikace se svými přáteli upřednostňuješ?

Graf 4: Jaký způsob komunikace se svými přáteli upřednostňuješ?

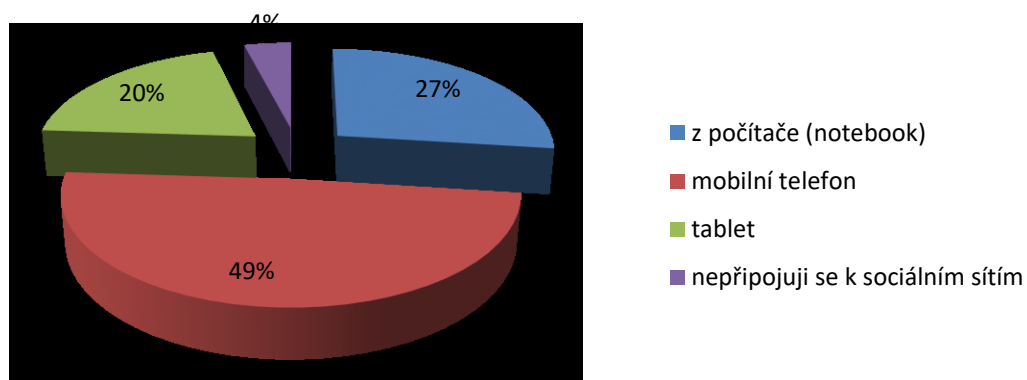
Graf 5: Graf popisuje pátou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze dvou možností odpovědi. Graf zobrazuje 95% zastoupení uživatelů, kteří mají založen profil na Facebooku nebo jiné sociální síti. Pouhých 5 % respondentů nemá založen žádný účet na sociálních sítích.

Graf 5: Máš profil na Facebooku nebo jiné sociální síti (např. Twitter, Instagram, Youtube)

Graf 6: Graf popisuje šestou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 49 % respondentů se k sociálním sítím připojuje z mobilního telefonu. Následujících 27 % dotazovaných se připojuje z počítače či notebooku. Dalších 20 % respondentů používá tablet k připojení. Pouhé 4 % nevyužívá sociální sítě vůbec.

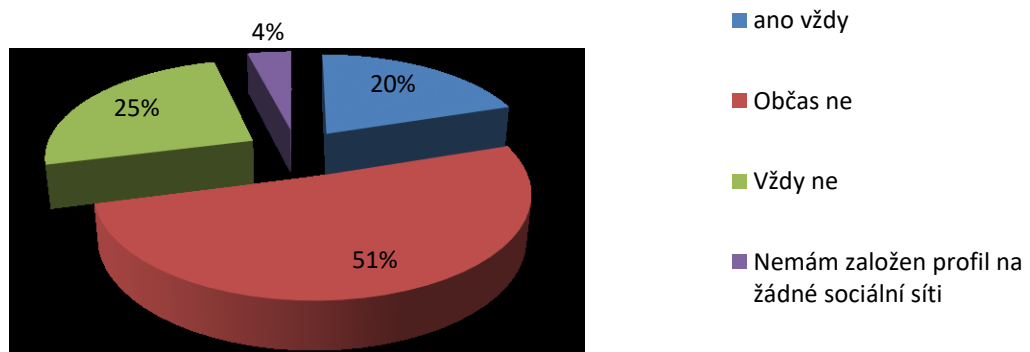
Odkud se připojuješ k sociálním sítím?

Graf 6: Odkud se připojuješ k sociálním sítím?

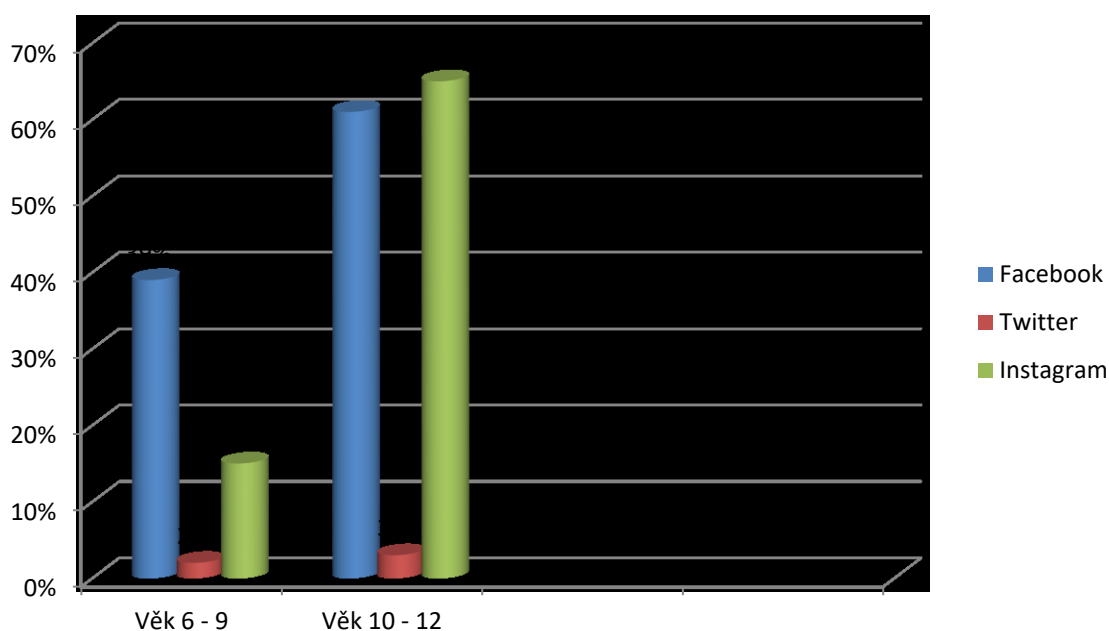
Graf 7: Graf popisuje sedmou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 51 % respondentů občas neuvádí pravdivé údaje na sociálních sítích. Dalších 25 % respondentů neuvádí o sobě pravdivé údaje. Zbýlých 20 % respondentů tvrdí, že uvádí na sociálních sítích pravdivé údaje. Pouhé 4 % respondentů nemají založen profil na žádné sociální síti.

Uvádíš na sociálních sítích pravdivé údaje?

Graf 7: Uvádíš na sociálních sítích pravdivé údaje?

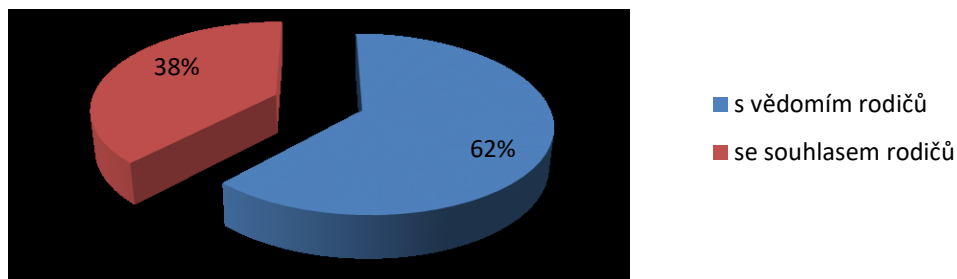
Graf 8a: Graf popisuje osmou položku dotazníku. Položka dotazníku je otevřená a respondenti měli možnost napsat své vyjádření. Na sociální síti Facebook si ve věku 6 – 9 let založilo profil 39 % respondentů, zatímco ve věku 10 – 12 si již účet založilo 61 % dětí. Největší podíl respondentů a to 65 % ve věku 10 – 12 let mělo založeno účet na Instagramu, zatímco ve věku 6 – 9 let to bylo pouhých 15 % respondentů. Nejnižší zastoupení však měl Twitter, který si založilo ve věkové kategorii 6 – 9 let pouze 2 % respondentů a ve věkové kategorii 10 – 12 let si účet vytvořilo jen 3 % respondentů.

Graf 8a.: V kolika letech jsi si založil/a účet na sociálních sítích? Uved' na které sociální síti máš účet (Facebook, Twitter, Instagram) a zda to bylo se souhlasem či vědomím rodičů – u každého založení účtu na síti uved' věk

Graf 8b: Graf popisuje osmou položku dotazníku. Položka dotazníku je otevřená a respondenti měli možnost napsat také své vyjádření. Respondenti měli na výběr ze dvou možností odpovědí. S vědomím rodičů si založilo účet na sociální síti 62 % respondentů. 38 % respondentů souhlasilo se založením účtu na sociálních sítích.

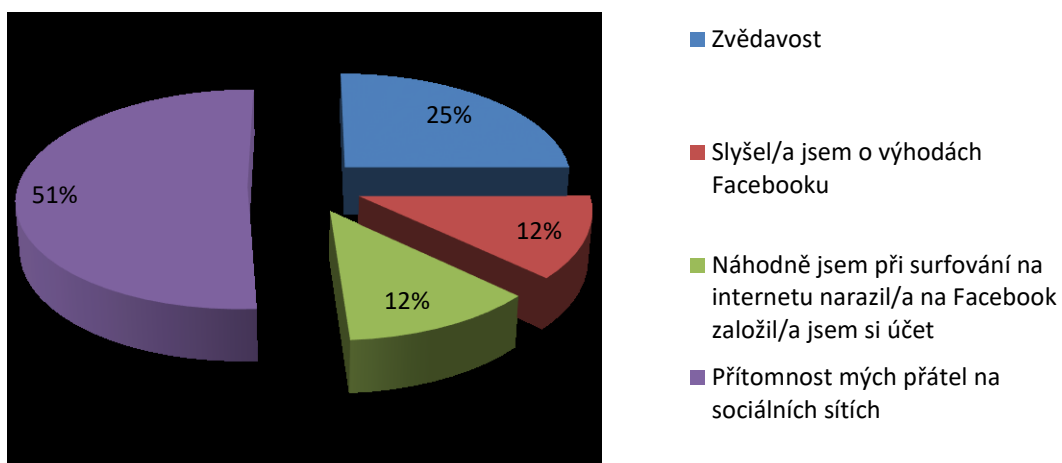
V kolika letech jsi si založil/a účet na sociálních sítích a zda to bylo ze souhlasem či vědomím rodičů?

Graf 8b.: V kolika letech jsi si založil/a účet na sociálních sítích? Uveď na které sociální síti máš účet (Facebook, Twitter, Instagram) a zda to bylo se souhlasem či vědomím rodičů – u každého založení účtu na síti uveď věk

Graf 9: Graf popisuje devátou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 51 % dotazovaných si založilo profil na sociálních sítích kvůli přítomnosti svých přátel. Následujících 25 % respondentů vedla zvědavost k založení účtu. 12 % respondentů si založilo účet na sociální síti, protože slyšeli o výhodách Facebooku. Shodných 12 % si účet založilo náhodně při surfování na internetu.

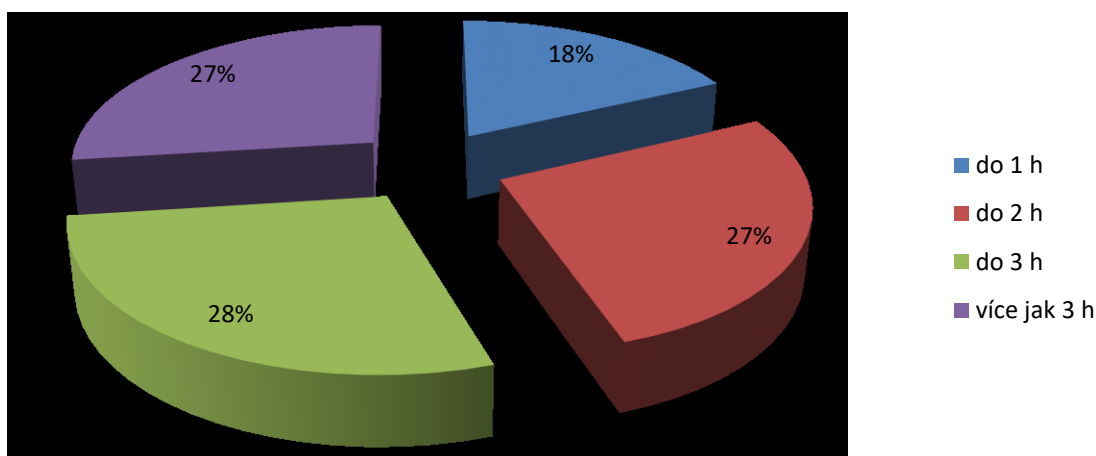
Co tě vedlo k založení profilu na sociální síti?

Graf 9: Co tě vedlo k založení profilu na sociální síti?

Graf 10: Graf popisuje desátou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 28 % respondentů tráví na sociálních sítích maximálně 3 hodiny denně. Dále 27 % odpovídalo, že tráví na sociálních sítích maximálně 2 hodiny denně, což se 27 % shodovalo s respondenty, kteří tráví na sociálních sítích více jak 3 hodiny denně. Zbývajících 18 % respondentů tráví na sociálních sítích méně jak 1 hodinu denně.

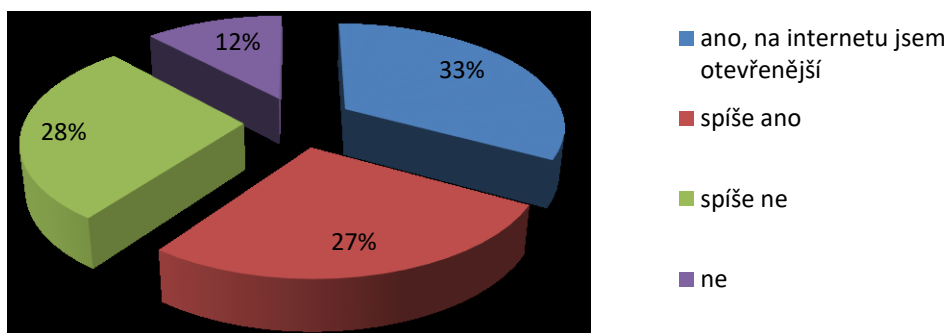
Kolik hodin průměrně denně trávíš na sociálních sítích?

Graf 10: Kolik hodin průměrně denně trávíš na sociálních sítích?

Graf 11: Graf popisuje jedenáctou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 33 % respondentů nejraději vyjadřuje emoce prostřednictvím internetu. K tomuto názoru se přiklání 27 % respondentů, kteří si myslí, že se jim spíše lépe vyjadřují emoce pomocí internetové komunikace. Pouze 12 % respondentů upřednostňuje osobní komunikaci před internetovou. Respondenti raději volí osobní komunikaci, která jim lépe vyhovuje k vyjádření jejich emocí. Celkem 28 % respondentů se také spíše lépe emoce vyjadřují osobní komunikací.

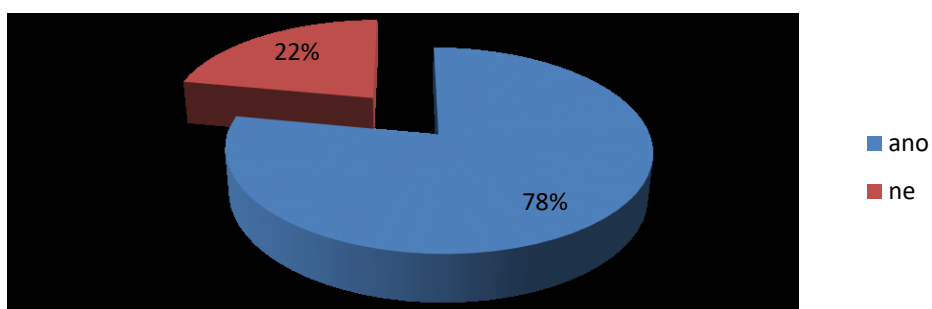
Vyjadřují se ti emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?

Graf 11: Vyjadřují se ti emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?

Graf 12: Graf popisuje dvanáctou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze dvou možností odpovědí. Nové přátele si pomocí sociálních sítí získalo 78 % respondentů. Zbýlých 22 % respondentů si žádné nové přátele na sociálních sítích nenašli.

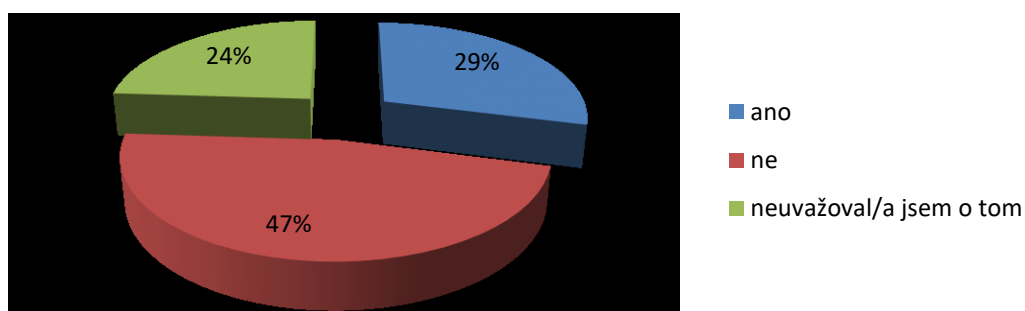
Získal/a jsi díky sociálním sítím nové přátele?

Graf 12: Získal/a jsi díky sociálním sítím nové přátele?

Graf 13: Graf popisuje třináctou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Trávit několik dní, bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě si nedovede představit 47 % dotázaných respondentů. Dotazovaných 29 % respondentů si umí představit několik dní, kdy by neměli přístup k internetu. Zbývajících 24 % respondentů nikdy neuvažovalo, zda by si dovedli představit trávit určitý čas bez internetového připojení.

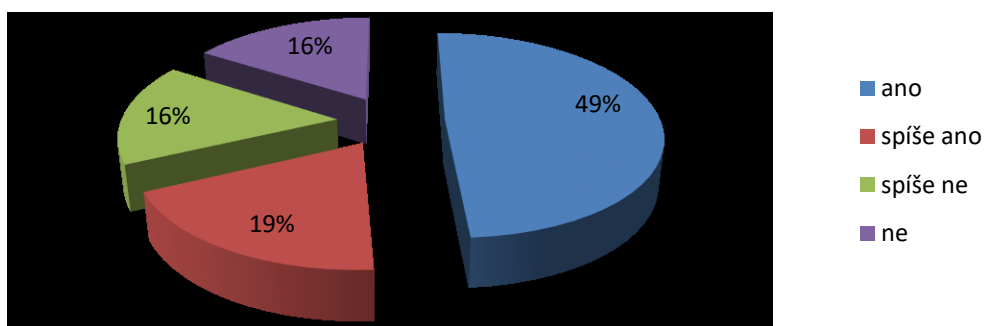
Dovedeš si představit trávit několik dnů, bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě?

Graf 13: Dovedeš si představit trávit několik dnů, bez možnosti přístupu na internet a sociální sítě?

Graf 14: Graf popisuje čtrnáctou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 49 % rodičů má zájem, s kým jejich děti komunikují na sociálních sítích. Dalších 19 % dotazovaných respondentů, se spíše také zajímá o komunikaci svých dětí na sociálních sítích. Zbýlých 16 % dotazovaných respondentů nejeví zájem o komunikaci svých dětí na sociálních sítích. Stejný počet respondentů spíše nezajímá, s kým jejich děti komunikují na internetu.

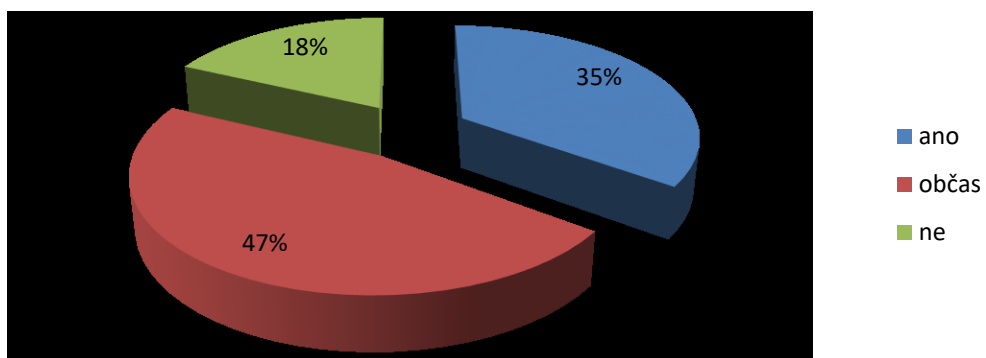
Zajímají se tví rodiče, s kým komunikuješ na sociálních sítích?

Graf 14: Zajímají se tví rodiče, s kým komunikuješ na sociálních sítích?

Graf 15: Graf popisuje patnáctou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Celkem 47 % respondentů využívá občas ke komunikaci s rodiči sociální sítě. Dalších 35 % dotazovaných se svými rodiči komunikuje prostřednictvím sociálních sítí. Zbýlých 18 % nevyužívá sociální sítě ke komunikaci se svými rodiči.

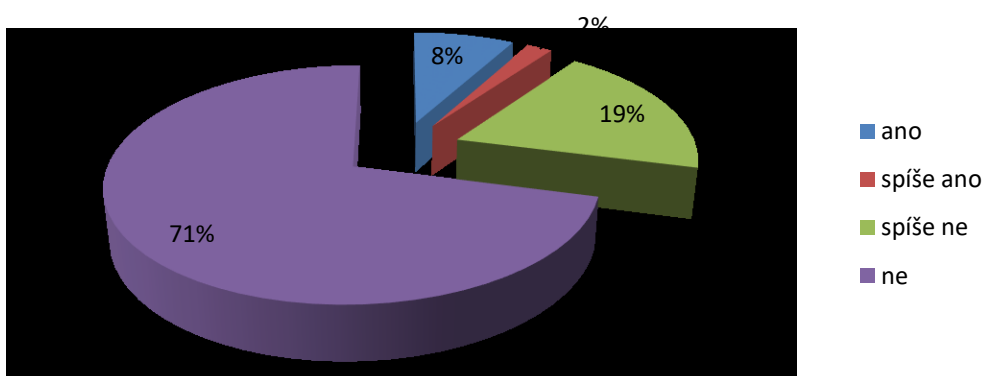
Komunikuješ i s rodiči prostřednictvím sociálních sítí?

Graf 15: Komunikuješ i s rodiči prostřednictvím sociálních sítí?

Graf 16: Graf popisuje šestnáctou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 71 % se domnívá, že jim rodiče věnují dostatek svého volného času. K těmto respondentům se přiklání 19 % dotazovaných. Pouhých 8 % respondentů se domnívá, že se jejich rodiče věnují více sociálním sítím. Zbývající 2 % se spíše také přiklání k těmto respondentům.

Máš pocit, že tví rodiče věnují více času sociálním sítím než tobě?

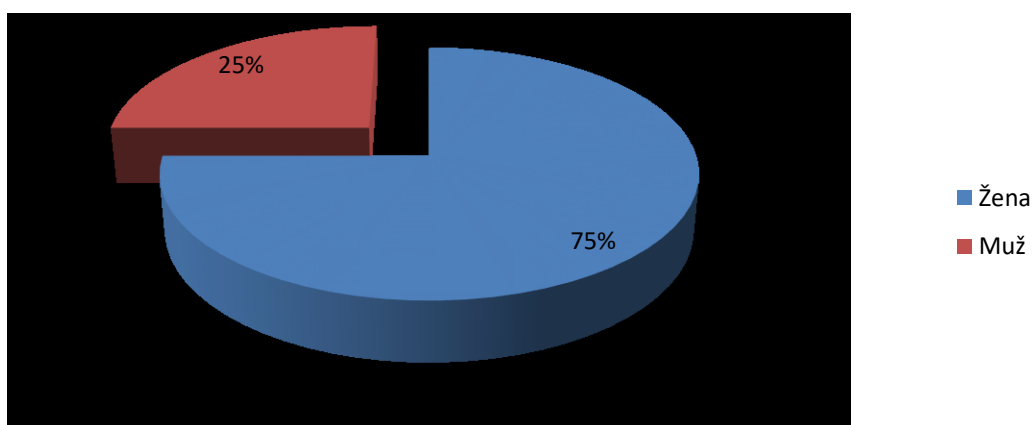

Graf 16: Máš pocit, že tví rodiče věnují více času sociálním sítím než tobě?

P 4 – Vyhodnocení dotazníku pro rodiče

Graf 1: Graf popisuje první položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze dvou možností odpovědí. Graf znázorňuje procentuální zastoupení mužů a žen z celkového počtu respondentů. Dotázáno bylo 75 % žen a 25 % mužů z celkového počtu respondentů.

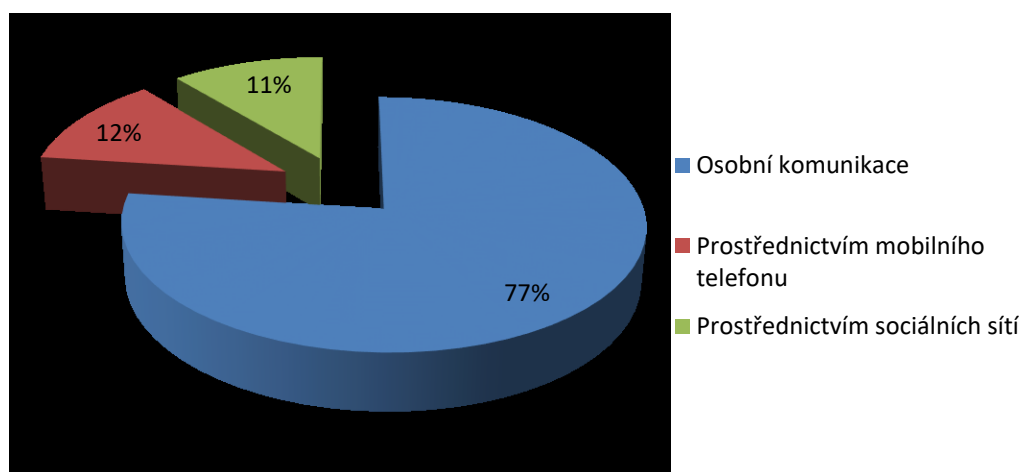
Vaše pohlaví

Graf 1: Vaše pohlaví

Graf 2: Graf popisuje druhou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Celkem 77% respondentů se svými dětmi komunikuje osobně. Dále zjišťujeme, že 12% respondentů nejraději komunikuje s dětmi prostřednictvím mobilních telefonů. Zbývajících 11% respondentů se svými dětmi nejraději komunikuje prostřednictvím sociálních sítí.

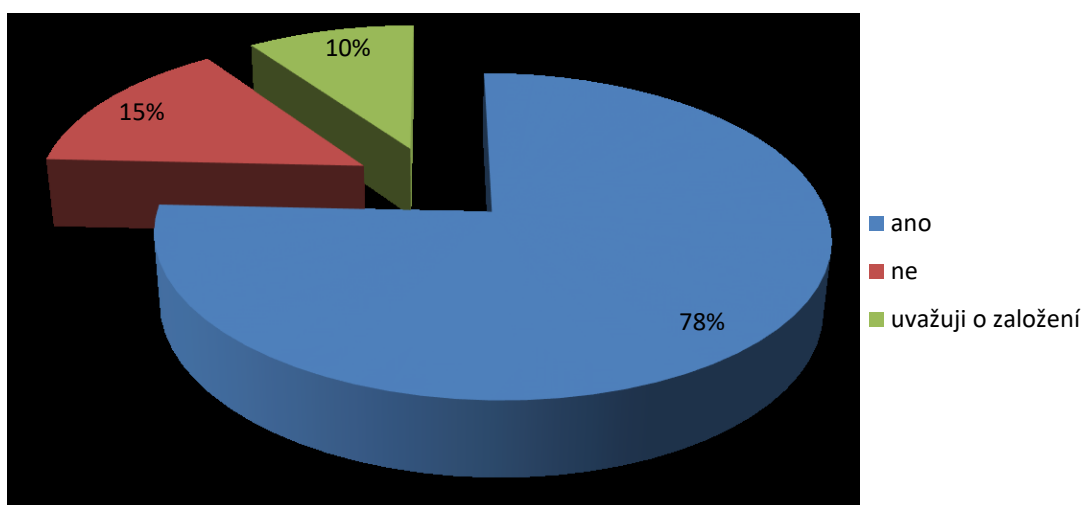
Jakým způsobem nejčastěji komunikujete se svými dětmi?

Graf 2: Jakým způsobem nejčastěji komunikujete se svými dětmi?

Graf 3: Graf popisuje třetí položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědi. Celkem 78% respondentů využívá internetové sítě. Dále 15% respondentů vůbec nevyužívá internetové sociální sítě. Zbývajících 10% respondentů uvažuje o tom, že by si založili účet na sociálních sítích a začali jejím prostřednictvím komunikovat.

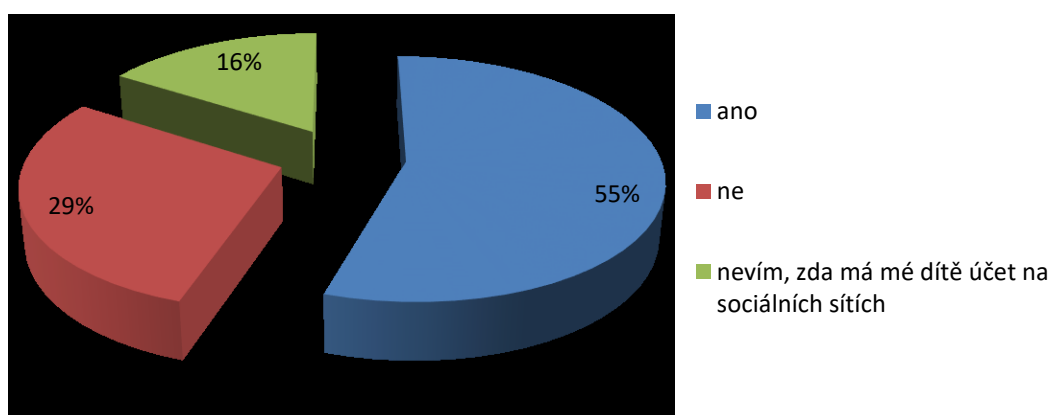
Využíváte internetové sociální sítě?

Graf 3: Využíváte internetové sociální sítě?

Graf 4: Graf popisuje čtvrtou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Celkem 55% souhlasilo u svých dětí se zřízením účtu na sociálních sítích. Zatímco 29% respondentů rozhodně nesouhlasí, aby jejich děti měly zřízen účet na některé sociální síti. Zbývajících 16% respondentů nevědí, zda jejich děti mají založený účet na sociálních sítích.

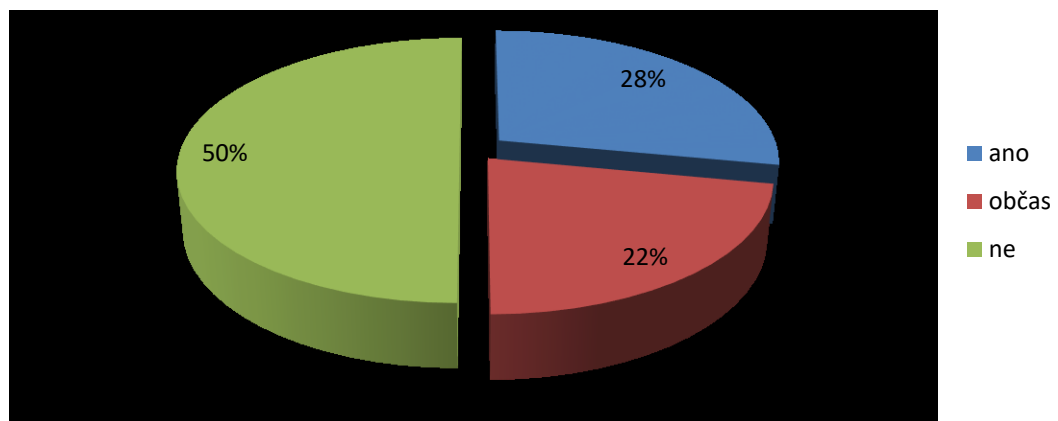
Souhlasili jste se zřízením účtu na sociálních sítích u svých dětí?

Graf 4: Souhlasili jste se zřízením účtu na sociálních sítích (Facebook, Twitter, Instagram) u svých dětí?

Graf 5: Graf popisuje pátou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Celkem 50 % respondentů nesdílí se svými dětmi společné fotky na sociálních sítích. Dalších 28 % respondentů své fotky na internetu se svými dětmi sdílí. Zbýlých 22 % občas fotky sdílí se svými dětmi.

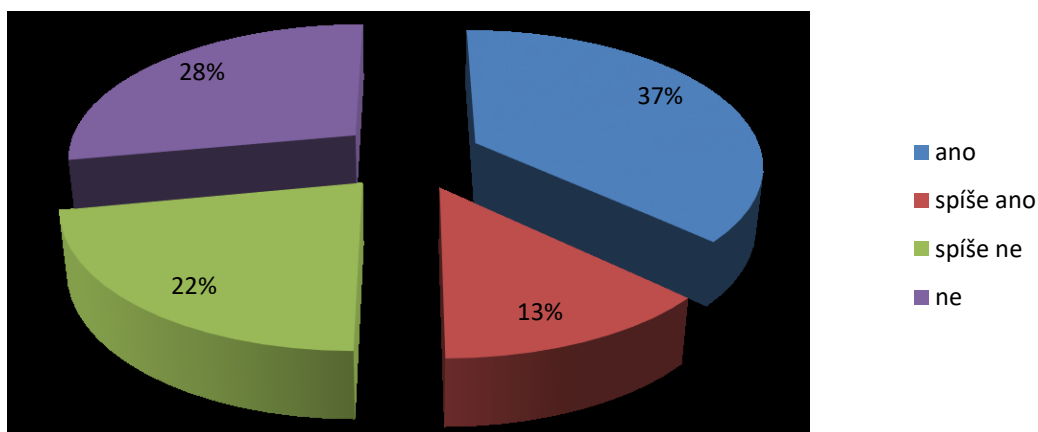
Sdílíte s Vašimi dětmi společné fotky na internetových sociálních sítích?

Graf 5: Sdílíte s Vašimi dětmi společné fotky na internetových sociálních sítích?

Graf 6: Graf popisuje šestou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 37 % respondentů rozhoduje o tom, kolik času denně mohou jejich děti trávit na internetu. 13 % respondentů spíše také ovlivňuje u svých dětí čas trávený na internetu. 28 % respondentů ponechává na svých dětech, rozhodnutí kolik času stráví na internetu. K těmto respondentům se spíše přiklání dalších 12 % dotazovaných.

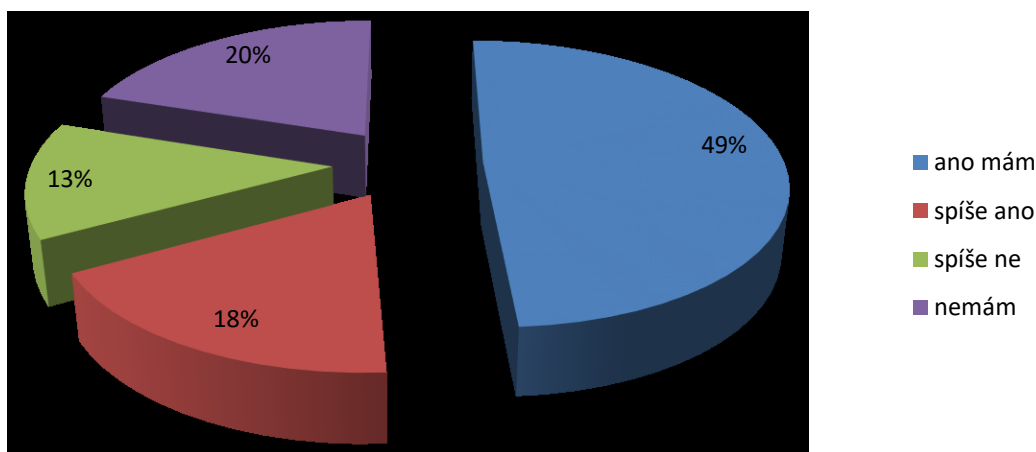
Rozhodujete o tom, kolik času denně mohou trávit Vaše děti na internetu?

Graf 6: Rozhodujete o tom, kolik času denně mohou trávit Vaše děti na internetu a především na sociálních sítích?

Graf 7: Graf popisuje sedmou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze čtyř možností odpovědí. Celkem 49 % respondentů si myslí, že má kontrolu nad tím, co jejich děti publikují na sociálních sítích. Dalších 18 %, respondentů se domnívá, že spíše mají kontrolu nad tím, čemu se jejich děti věnují na sociálních sítích. Pouhých 20 % respondentů, se domnívá, že nemají kontrolu nad svými dětmi, co publikují na sociálních sítích. Zbývajících 13% spíše nemá přehled o tom, co jejich děti publikují a zveřejňují.

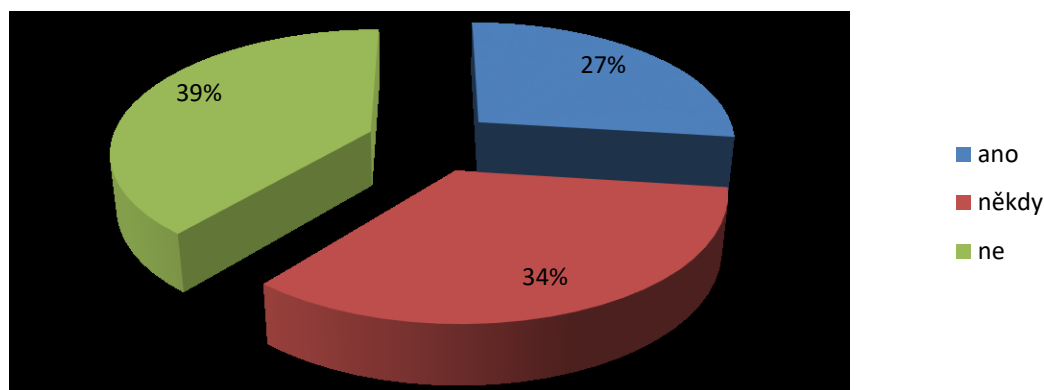
Máte kontrolu nad tím, co Vaše děti na sociálních sítích publikují, zveřejňují?

Graf 7: Máte kontrolu nad tím, co Vaše děti na sociálních sítích publikují, zveřejňují?

Graf 8: Graf popisuje osmou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí. Zákaz připojení na internet nevyužívá jako trest 39 % respondentů. Celkem 34 % respondentů se domnívá, že je vhodné občas využít a zakázat svým dětem přístup na internet, pokud je potřebují nějakým způsobem potrestat. Zbýlých 27 % respondentů si myslí, že je velmi vhodné při potrestání svých dětí zakázat přístup k internetu.

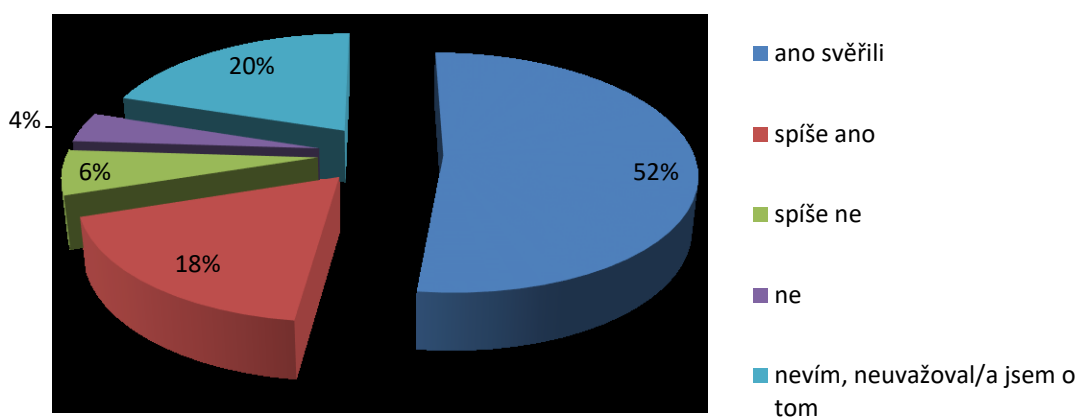
Pokud chcete potrestat své děti, zakazujete jim přístup na internet?

Graf 8: Pokud chcete potrestat své děti, zakazujete jim přístup na internet?

Graf 9: Graf popisuje devátou položku dotazníku. Položka dotazníku je uzavřená a respondenti měli na výběr z pěti možností odpovědí. Celkem 52 % respondentů si myslí, že by se jim jejich děti svěřily s případnou kyberšikanou. 20 % respondentů neuvažovalo, zda by se jim jejich děti svěřily. Dalších 6 % respondentů si myslí, že by se jim nejspíše děti nesvěřily s případnou hrozbou. Pouhým 4% respondentů by se jejich děti s případnou kyberšikanou nesvěřilo.

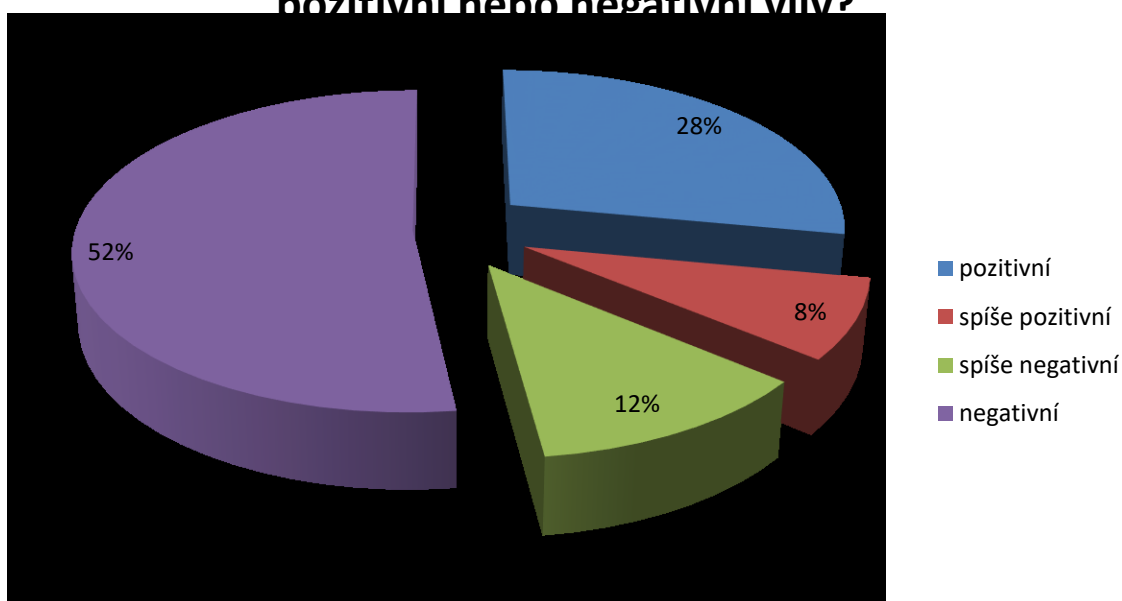
Myslíte si, že by se Vám vaše děti svěřily s případnou Kyberšikanou?

Graf 9: Myslíte si, že by se Vám vaše děti svěřily s případnou Kyberšikanou?

Graf 10: Graf popisuje desátou položku dotazníku. Položka dotazníku je otevřená a respondenti měli možnost napsat také své vyjádření. Celkem 52% respondentů se domnívají, že mají sociální sítě negativní vliv na jejich děti. Dále zde máme respondenty, kteří se domnívají, že sociální sítě mají spíše negativní vliv. Takto odpovídalo 12% respondentů. Další část dotazovaných, konkrétně 28% respondentů se domnívá, že sociální sítě mají pozitivní vliv na jejich děti. Zbývajících 8% respondentů se k nim spíše také přiklání.

Myslíte, že má využívání sociálních sítí na děti pozitivní nebo negativní vliv?

Graf 10: Myslíte, že má využívání sociálních sítí na děti pozitivní nebo negativní vliv?